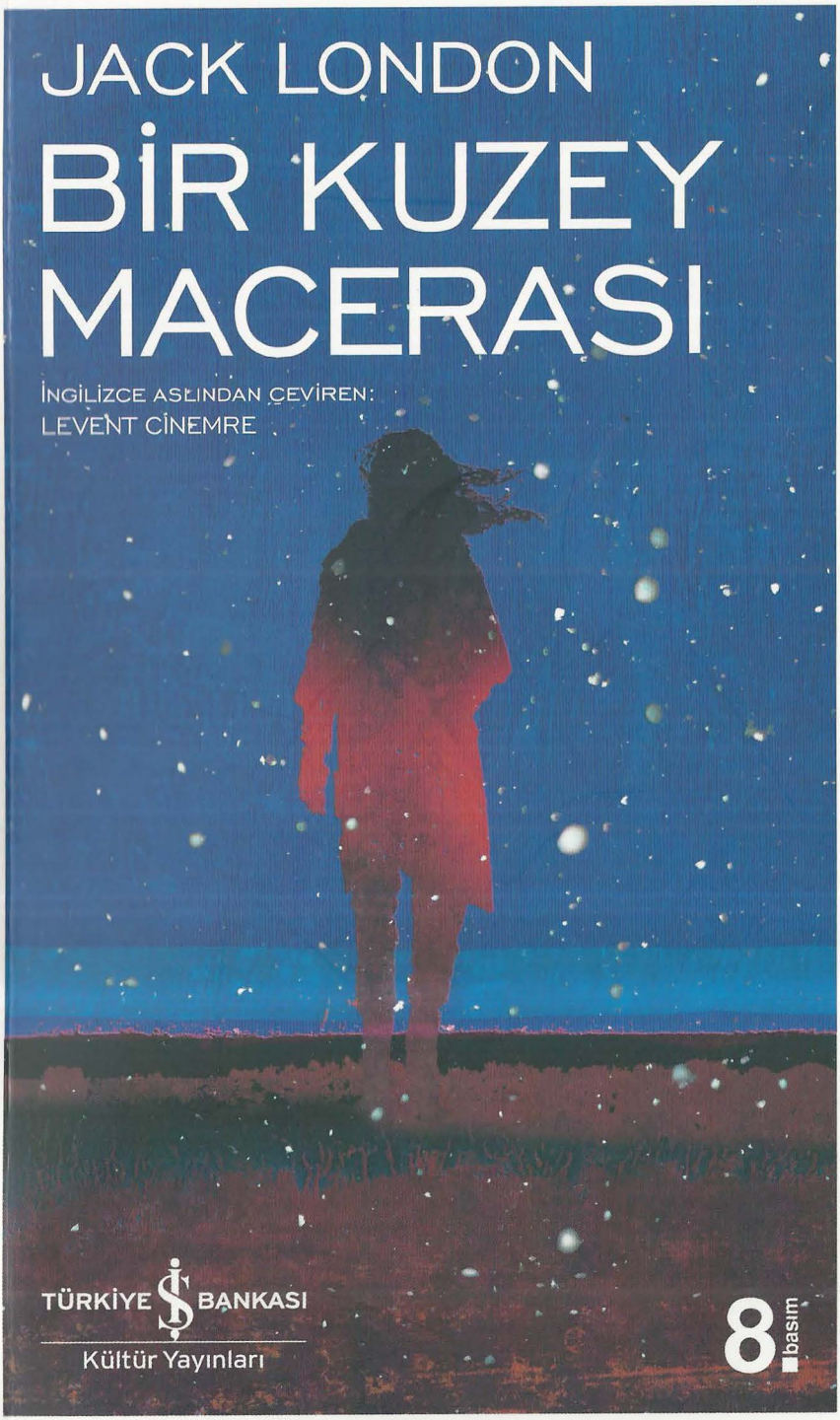
MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 111

JACK LONDON

BİR KUZEY MACERASI

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
LEVENT CİNEMRE

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

8. basım

JACK LONDON • BİR KUZEY MACERASI
111

Genel Yayın: 4091

JACK LONDON
BİR KUZEY MACERASI

ÖZGÜN ADI
AN ODYSSEY OF THE NORTH

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2017
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM ŞUBAT 2018, İSTANBUL
8. BASIM ŞUBAT 2020, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-343-3

BASKI: DÖRTEL MATBAACILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Zafer Mah. 147. Sokak 9-13A Esenyurt İstanbul
Tel. (0212) 565 11 66 Sertifika No: 40970

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: LEVENT CİNEMRE

Ankara Anadolu Lisesi ve Mülkiye mezunu. Bankacılık ve finansman alanlarında çalıştıktan sonra on yıl kadar gazetecilik yaptı. Daha sonra yayın dünyasına geçti. Çeviriyi hayatının paralel evreni olarak görüp, tüm bu yıllar içinde Thomas Friedman'ın *Dünya Düzdür*, E.H. Carr'ın *Lenin'den Stalin'e Rus Devrimi* ve Jack London'ın başeseri *Martin Eden* da dahil olmak üzere birçok kitabı Türkçeleştirdi. Halen Jack London'ın bütün eserlerini dilimize kazandırma yolunda ağır adımlarla ilerliyor.

Modern
Klasikler
Dizisi - 111

Jack London

Bir Kuzey Macerası

İngilizce aslından
çeviren: Levent Cinemre

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Kızaklar koşumların gıcırtısına ve lider köpeklerin çınlayan çanlarına döktükleri ebedi acılarının ağıdıyla ağlarken, yorgun adamlar ve köpekler hiç ses çıkarmıyordu. Yeni yağan kar yolu kalın bir kar tabakasıyla kaplamıştı. Uzaklardan geliyorlardı; donmuş bir geyiğin dörde bölünmüş ve taşlaşmış parçalarını yüklenmiş kızakların ayakları yumuşak yüzeye inatla yapışmış, neredeyse insana özgü bir dik başlılıkla ilerlemeyi reddediyordu.

Giderek karanlık çöküyordu, ama o akşam kamp kurulmayacaktı. Kıpırtısız havada kar, iri taneler halinde değil, zarif bir tasarıma sahip minicik buz kristalleri şeklinde nezaketle iniyordu gökyüzünden. Hava hayli ılıktı, en fazla sıfırın altında yirmi üç dereceydi. Meyers ile Bettles şapkalarının kulaklıklarını kaldırmış, hatta Malemute Kid eldivenlerini çıkarmıştı.

Öğleden hemen sonraki saatlerde pestili çıkmış olan köpekler şimdi yeniden zindelik belirtisi göstermeye başlamıştı. En keskin zekâlılar arasında belli bir huzursuzluk seziliyordu: Koşumların dizginlemesinden kaynaklanan bir sabırsızlık, hareketlerde belli belirsiz bir acelecilik, ha-

vayı koklama, dikilmiş kulaklar. Ağırkanlı kardeşlerine öfkelenerek durmadan arkalarından sinsi sinsi ısırıyor, onları da acele etmeye zorluyorlardı. Huzursuzluk bu şekilde azarlanan köpeklere de bulaşarak onlardan diğerlerine yayıldı. Sonunda en öndeki kızağın lideri keskin bir tatmin çığlığı saldıktan sonra karın içinde daha da çömeldi ve koşumlarına yüklendi. Diğerleri de onu taklit etti.

Arka pençeler toparlandı, koşum kayışları gerildi; kızaklar ileri atıldığında adamlar dümen sırıklarına sıkı sıkı yapışıp, kızağın ayakları altında kalmasınlar diye bacaklarını daha hızlı yukarı kaldırır oldular. Günün bütün yorgunluğunu atmışlardı, sevinç çığlıklarıyla köpeklere cesaret veriyorlardı. Hayvanlar da neşeli havlamalarla karşılık verdiler. Kızakları zangırdatan bir hızla sallanarak, giderek basan karanlık boyunca dörtnala ilerliyorlardı.

Sırası geldikçe "Sağaa! Sağaa!" diye bağıran adamların kızağı, rüzgâra kapılan ufak yelkenliler gibi yana yatıp tek ayak üzerinde sertçe dönerek anayoldan çıkıyordu.

Sonra kulübeye, gürül gürül yanan Yukon tipi sobaya ve buharı tüten çaya dair kendi hikâyesini anlatan parşömen kaplı ışıklı pencereye kadar yüz metrelik bir sürat koşusu geldi. Ama kulübe işgal edilmişti. Altmış haskilik karşı koro onlara meydan okudu ve bir o kadar kürklü can, en öndeki kızağı çeken köpeklerin üstüne hamle etti. Kapı ardına kadar açıldı ve Kuzeybatı Polis Teşkilatı'nın kırmızı ceketi içindeki bir adam, dizlerine kadar içlerine daldığı öfkeli hayvanların arasında güçlükle yürüyerek sakin bir tavırla ve ayrım gözetmeksizin kamçısının küt ucuyla teskin edici bir adalet dağıttı. Ardından adamlar el sıkıştı ve Malemute Kid, bir yabancı tarafından kendi kulübesine işte bu şekilde buyur edildi.

Onu karşılaması gereken, Yukon tipi sobadan ve biraz önce bahsedilen sıcak çayın hazırlanmasından sorumlu olan Stanley Prince, konuklarıyla meşguldü. On-on iki kişi kadardılar ve yasalarının uygulanmasında veya mektuplarının ulaştırılmasında bugüne dek Kraliçeye[1] hizmet etmiş bütün diğerleri gibi belirli özellikleriyle topluca tanımlanabilir bir topluluk değillerdi. Birçok farklı ırktan gelmekteydiler, ama ortak hayatları onlardan belli bir tip yaratmıştı; yolların katılaştırdığı kasları, güneş yanığı yüzleri, berrak gözlerle ve sabit ama samimiyetle bakan tasasız ruhlarıyla, cılız ama dayanıklı adamlar.

Kraliçenin köpeklerini sürer, onun düşmanlarının yüreğine korku salar, onun kıt ekmeğini yer ve mutlu mesut yaşayıp giderlerdi. Hayatı tanımış, zor işler başarmış ve nice heyecanlı maceralar yaşamışlardı; ama bütün bunların farkında bile değillerdi.

Evde sürüsüne berekettiler. İkisi Malemute Kid'in yatağına yayılmış, Fransız atalarının Kuzeybatı Topraklarına ilk kez girip Yerli kadınlarla evlendiklerinde söyledikleri şansonları söylüyorlardı. Bettles'ın yatağı da benzer bir istila altındaydı; güçlü kuvvetli üç-dört *voyageur*,[2] savaşarak Hartum'a doğru ilerleyen Wolseley'nin komutasındaki kayıkçı birliğinde görev yapmış arkadaşlarının hikâyesini dinlerken, ayak parmakları battaniyelerin arasında kıpır kıpırdı.[3]

O yorulunca sazı bir kovboy alıp Buffalo Bill'le birlikte Avrupa başkentlerini gezerken gördüğü kralların, lortların ve leydilerin saraylarını anlattı. Bir köşede iki melez, kaybedilmiş bir seferde görev yapmış iki eski yoldaş, koşumları tamir ederken Kuzeybatının isyan ateşiyle yandığı ve Louis Riel'in kral olduğu günlerden bahsediyorlardı.[4]

Kaba hareketler, daha da kaba şakalar havalarda uçuşuyor, yolda ve nehirde karşılaşılan ölümcül tehlikeler, ancak içinde mizahi bir yan varsa veya komik bir olay olmuşsa akla gelen beylik laflar eşliğinde dile geliyordu. Prince tarihin nasıl yazıldığını gören bu taçsız kahramanlara, hayatın müstesna ve heyecan verici olaylarını gündelik yaşamın rutini içindeki sıradan, küçük ve önemsiz şeyler olarak gören adamlara dalıp gitmişti. Değerli tütününü cömert bir hesapsızlıkla onların arasında dolaştırdı ve anıların paslı zincirleri çözüldü, unutulmuş maceralı ve çetin yolculuklar da onun özel yararına yeniden canlandı.

Sohbetin tükendiği, yolcuların pipolarını son kez doldurup sıkı sıkıya sarınıp sarmalandıkları kürkten uyku tulumlarını bağladıkları sıradaydı. Prince biraz daha bilgi almak için arkadaşına döndü.

"Sen de bilirsin kovboy nedir," diye karşılık verdi Malemute Kid ayakkabılarının bağlarını çözmeye koyulurken; "onun yatak arkadaşının damarlarındaki İngiliz kanını tahmin etmek zor sayılmaz. Geri kalanlarsa, kim bilir başka hangi kanla karışmış *coureurs de bois*'nın[5] çocukları. Kapının orada yatan şu ikisi *bois-brulé*.[6] Boynunda yünlü atkısı olanın kaşlarına ve çenesinin kıvrımına bakılırsa, belli ki annesinin dumanı tüten çadırından içeri bir İskoç süzülmüş. Pelerinini başının altına koymuş şu yakışıklı gençse Fransız melezi; konuşmasını duydun, yanına iki Yerlinin yatmasından pek hoşlanmadı. Anlayacağın, melezler Riel'le birlikte ayaklandığında, safkan ırklar barışı korudu, ama o gün bu gündür birbirlerine duydukları sevgiden pek bir şey yitirmediler."

"Peki sobanın yanındaki şu asık suratlı genç kimlerden acaba? İngilizce konuşamadığına yemin ederim. Bütün gece ağzını açmadı."

"Yanılıyorsun, oldukça iyi İngilizce biliyor. Dinlerken gözlerinin nasıl hareket ettiğini görmedin mi? Ben gördüm. Ama ötekilerle ne dostluğu ne de akrabalığı var. Ötekiler kendi yerel kırık lisanlarıyla konuşurken onun anlamadığı fark ediliyordu. Ben de kendi kendime sorup duruyorum bu nereden gelmiş diye. Dur bakalım."

Malemute Kid sesini yükseltip doğrudan o adama bakarak talimatını verdi.

"Sobaya birkaç odun at!"

Adam hemen söyleneni yaptı.

"Belli ki bir yerlerde iyice adam etmişler bunu." Prince alçak sesle yorumda bulundu.

Malemute Kid başıyla onayladı ve çoraplarını çıkararak sobanın etrafında uzanmış adamların arasından dikkatle geçti. Nemlenmiş ayakkabılarını yirmi kadar pabucun yanına astı.

Deneme kabilinden, "Dawson'a ne zaman varmayı umuyorsun?" diye sordu.

Adam cevap vermeden önce bir an onu inceledi. "Yüz yirmi kilometre diyorlar. Demek ki... İki gün sürer herhalde." Konuşmasında çok hafif bir aksan fark ediliyor, ama doğru sözleri aramak için duraksamıyordu.

"Daha önce buralarda bulundun mu?"

"Hayır."

"Kuzeybatı Topraklarında?"

"Evet."

"Orada mı doğdun?"

"Hayır."

"Hangi cehennemde doğdun be adam? Sen bunlardan değilsin."

Malemute Kid bunu söylerken Prince'in yatağına kıvrılmış iki polisi ve köpek sürücülerini gösteren bir el

hareketi yaptı. "Nereden geldin? Daha önce seninkine benzeyen yüzler gördüm, ama nerede gördüğümü hatırlayamıyorum."

Malemute Kid'in sorularına konuşmanın yönünü değiştiren alakasız bir cevap geldi. "Ben seni tanıyorum."

"Nereden tanıyorsun? Karşılaştık mı?"

"Hayır, ortağınla, rahiple karşılaştım. Pastilik'te, uzun zaman önce. Bana seni, Malemute Kid'i görüp görmediğimi sordu. Karnımı doyurdu. Yanında çok durmadım. Sana benden bahsetti mi?"

"Dur bakayım, yoksa köpeklerle deniz samuru kürklerini takas eden adam sen misin?"

Adam başıyla onayladı, piposunu temizledi ve konuşmaya devam etmeye niyetli olmadığını göstererek kürküne sarındı. Malemute Kid lambayı söndürüp Prince'le birlikte battaniyenin altına girdi.

"Eee, kimmiş peki?"

"Bilmem. Önce kendini biraz açtı, sonra da midye gibi kabuğuna kapandı. Ama tam senin merakını uyandıracak birisi. Ondan bahsedildiğini duydum. Sekiz yıl önce sahil kesimindeki herkes onu merak ederdi. Gizemli biri işte, anlarsın ya. Ona 'Divane' veya 'Susamuru Kürklü Adam' diyorlardı. Kışın ortasında kuzeyden, Bering Denizi'nden, binlerce kilometre öteden gelmiş ve peşinden şeytan kovalıyormuş gibi yolculuk ediyormuş. Nereden geldiğini kimse öğrenemedi, ama çok uzaklardan geldiği belliydi. Golovin Körfezi'ndeki İsveç misyonunda karnını doyurduğunda feci yol yorgunu olduğu halde hemen güneye nasıl gidebileceğini sormuş. Bütün bunları sonradan duyduk. Kıyı şeridini izlemekten vazgeçip doğrudan Norton Körfezi'ne vurmuş. Hava berbatmış, kar fırtınası ve şiddetli rüzgâr varmış, ama binlerce adamın ölüp

gidebileceği böyle bir havada bile kendini kurtarmış, St. Michaels'i ıskalayıp Pastilik'te karaya çıkmış. İkisi dışında bütün köpeklerini kaybetmiş ve neredeyse açlıktan ölmek üzereymiş.

Telaş içinde yola devam etmek istiyormuş; Rahip Roubeau torbasını yiyecekle doldurmuş ama verecek köpeği yokmuş, zaten kendisi de yola çıkmak için benim gelmemi bekliyormuş. Bay Divane hayvansız yola çıkmanın ne demek olduğunu iyi biliyormuş, birkaç gün içi içini yiyerek ortalıkta dolaşmış. Kızağında mükemmelen kurutulmuş bir balya susamuru kürkü varmış, hem de deniz samuru kürküymüş, bilirsin, ağırlığınca altın eder. Pastilik'te öldüreceği köpekleri olan bir Rus tüccar, yaşlı bir Shylock[7] bulmuş. Pazarlıkları fazla sürmemiş. Ama bizim Divane yeniden güneye yöneldiğinde önünde hızla koşan bir köpek takımı varmış. Aklıma gelmişken, Bay Shylock da susamuru kürklerini almış. Ben gördüm o kürkleri, harika şeylerdi. Köpek başına en az beş yüz kazandırmıştır yaşlı Shylock'a. Aslında Divane, deniz samurunun değerini bilmez değilmiş; bir kere Yerliymiş, ayrıca ettiği üç-beş laftan da beyazların arasında bulunduğu anlaşılıyormuş.

Denizin buzu çözüldüğünde duyduk ki ekmeğini kazanmak için Nunivak Adası'na gitmiş. Sonra gözden kayboldu, sekiz yıldır hakkında hiçbir şey duyulmadı. Acaba şimdi nereden geldi? Orada ne yapıyordu? Ve neden oradan ayrıldı? Adam Yerli, kim bilir nerelerde bulunmuş, üstelik disiplinli ki bu bir Yerli için alışılmadık bir durum; işte sana başka bir kuzey gizemi Bay Prince, al da çöz bakalım."

"Sağol be... Başımda bunun gibi bir sürü başka gizem var," diye cevapladı Prince.

Malemute Kid derin nefesler alıp vermeye başlamıştı bile. Oysa genç maden mühendisi sabit bakışlarını yoğun karanlığa dikmiş, kanını kaynatan o tuhaf tatmin duygusunun bitmesini bekliyordu. Uykuya daldığında zihni çalışmaya devam ederdi ve şu anda da beyaz bilinmezlikte dolaşıyor, bitimsiz yollarda köpeklerle boğuşuyor, erkeklerin erkek gibi yaşadığı, zorlu işler yaptığı ve erkek gibi öldüğü rüyalar görüyordu. Ertesi sabah, günün ışımasına henüz saatler varken köpek sürücüleriyle polisler Dawson'a hareket etti. Majesteleri Kraliçe'nin menfaatlerini kollayan ve uyruklarının kaderlerine hükmeden güçler, bu postacılara fazla dinlenme süresi tanımamıştı; Salt Water'a götürmek üzere ağır posta yükleriyle birlikte Stuart Nehri'ne vardıklarında aradan bir hafta ancak geçmişti.[8]

Buna karşın yorulmuş köpekleri yeni köpeklerle değiştirmişlerdi; netice itibarıyla onlar sadece köpekti.

Adamlar orada biraz mola verip dinlenebileceklerini ummuşlardı; tabii bir de Kuzey Topraklarının yeni bir kesimi olan şu Klondike vardı; altın tozunun su gibi aktığı ve dans salonlarının sonu gelmez cümbüşlerle çınladığı bu Altın Şehri bir görmek istemişlerdi. Bunun yerine çoraplarını kulübenin ateşinde kurutup, akşam pipolarını önceki misafirliklerinde keyfini çıkardıkları aynı hazla çekmeye devam ettiler; gerçi aralarından cesur ruhlu bir-ikisi firar edip doğuya vurarak henüz keşfedilmemiş Rocky Dağları'nı aşmanın, oradan Mackenzie Vadisi yoluyla eski uğrak yerlerine, Çippevyan Topraklarına geçmenin imkânı var mı acaba diye yorumlar yapmıyor değildi.

Hatta iki-üç tanesi görev süresi bitince memleketlerine yine bu güzergâhtan dönmeye karar verdiler ve tıpkı şehirli bir adamın ormanda geçireceği bir günlük tatili

sabırsızlıkla beklemesi gibi, bu tehlikeli girişimi iple çekerek, hemen planlar yapmaya başladılar.

Divane ise son derece huzursuz görünüyor, tartışmalara pek ilgi göstermiyordu. Sonunda Malemute Kid'i kenara çekti ve bir süre ona alçak sesle bir şeyler anlattı.

Prince meraklı bakışlarını onlara çevirdi. Şapkalarını başlarına, eldivenlerini ellerine geçirip dışarı çıktıklarında durum daha da gizemli bir havaya büründü. Döndüklerinde Malemute Kid altın terazisini masaya yerleştirdi, altmış ons altın tozu tarttı ve Yabancı'nın kesesine boşaltı. Sonra köpek sürücülerinin şefi de onlara katıldı ve hep birlikte belli bir ticari işlem yaptılar.

Ertesi gün grup nehrin kaynağına doğru yola devam ederken, Divane yanına birkaç kilo yiyecek alıp geri dönerek Dawson'a doğru yürümeye başladı.

Malemute Kid, Prince'in sorularına "Buna ne anlam vereceğimi bilemedim," diye karşılık verdi; "ama zavallı fakir bir nedenle görevden azat edilmek istedi – her ne kadar açıklamasa da onun için çok önemli bir neden. Bilirsin ya bu iş de aynı paralı askerlik gibi; iki yıllık sözleşme imzalamış, serbest kalmasının tek yolu, özgürlüğünü parayla satın almak. Firar etse buralardan gitmesi lazım ama o deli gibi buralarda olmak istiyor.

Bu kararı, Dawson'a vardığında vermiş, öyle dedi; ama onu orada kimse tanımazdı, cebinde tek kuruş parası yoktu; onunla iki lafın belini kıran tek kişi bendim. O yüzden konuyu eyalet vali yardımcısına açmış, benden para alması –borç olarak, anlarsın ya– ihtimaline göre gereken düzenlemeleri yapmış. Bana borcunu bir yıl içinde ödeyeceğini ve eğer istersem beni çok kârlı bir madene ortak edebileceğini söyledi. Hiç görmemiş ama kârlı olduğunu biliyormuş.

Konuşmaya gelince! Beni dışarıya çağırdığında neredeyse ağlamak üzereydi. Yalvardı, yakardı, karın içinde dizlerime kapandı, ben tutup kaldırana kadar da öyle kaldı. Kafayı yemiş gibi hiç durmadan saçma sapan konuşuyordu.

Bu uğurda yıllar boyunca çalıştığına, şimdi bir hayal kırıklığına katlanamayacağına yeminler etti. Neyin uğruna diye sordum, ama söylemedi.

Ona yolun diğer yarısında görev vereceklerini, bu yüzden de iki yıl boyunca Dawson'a gelemeyeceğini söyledi; iki yıl sonra da çok geç olurmuş. Ömrümde duygularını bu denli açığa vuran bir adam görmedim. Sonunda parayı vereceğimi söylediğimde onu yine karların içinden çekip almak zorunda kaldım. Bunu madene ortaklık olarak değerlendirmesini söyledim. Madeni alabileceğini düşünüyor muyum? Tabii ki hayır. Bulduğu her şeyi bana vereceğine, rüyamda bile göremeyeceğim bir servet kazandıracağına yeminler etti. Bilirim ki bütün ömrünü maden aramakla geçiren birine, bulduğunun yarısını başkasına vermek zor gelir. Bunda bir iş var Prince, bak şuraya yazıyorum. Eğer buralarda kalırsa bu adamdan bahsedildiğini daha çok duyacağız."

"Ya kalmazsa?"

"O zaman dost canlısı tabiatım yara alır. Bir de altmış ons kadar altından olurum."

Malemute Kid'in vermiş olduğu maden avansı hakkında tek bir laf duyulmadan uzun geceler eşliğinde kış gelmiş; güneş, güneydeki kar hattından şöyle bir "ce" deyip kaçtığı bin yıllık oyununa başlamıştı. İşte o sıralarda ocak ayı başlarında kasvetli bir sabah, Kid'in Stuart Nehri'nin alt tarafındaki kulübesine yüklü bir köpek katarı geldi. Divane de gelmiş, beraberinde tanrıların artık onun gibi-

sini yaratmayı unuttukları bir adam getirmişti. Adamlar şanstan, yiğitlik ve cesaretten, toprak tortusu temizlendikten sonra geriye kalan beş yüz dolarlık altından söz ederken Axel Gunderson adını anmadan edemiyorlardı; üstelik onu da aralarına davet etmeden kamp ateşinin etrafında güç, cesaret ve gözü pekliğe dair maceralarını anlatmıyorlardı. Sohbet monotonlaştığında, adamın başından geçen iyi kötü her şeyi onunla paylaşan kadından söz edilmesiyle yeniden ısınmaya başlardı.

Daha önce de belirtildiği gibi, Axel Gunderson yaratılırken tanrılar kadim zamanlardaki maharetlerini hatırlamış, onu dünyanın ilk dönemlerinde doğan erkeklerin duruş ve davranış tarzlarını örnek alarak kalıba dökmüşlerdi. İki metre on üç santimlik boyuyla, bir Eldorado kralı[9] olduğunu belli eden akılda kalıcı kostümü içinde dalyan gibiydi. Göğsü, boynu, kolları ve bacakları, bir devin organları gibiydi. Kemik ve kas olarak toplamda yüz otuz kilo çeken cüssesini taşıyabilmek için diğer adamlarınkinden rahat bir metre büyük kar ayakkabıları giyiyordu. Kırışık alnı, koca çenesi, kararlı ve açık mavi korkusuz gözleriyle yontulmamış yüzü, gücün yasasından başka kanun tanımayan birinin öyküsünü anlatıyordu. Kırağıyla kaplanmış olgun mısır püskülü rengindeki saçları, günün aydınlığının gecenin karanlığını süpürmesi gibi ayı derisinden paltosunun omuzlarını süpürüp hayli aşağılara iniyordu.

Köpeklerinin önünde dar yoldan salına salına gelirken belli belirsiz bir denizci tarzı üzerine yapışmıştı adeta; yağma amacıyla güney memleketlerine inerek içeri kabul edilmek istediği şatonun kapısının önünde gürleyen Norveçli bir korsan gibi, köpek kamçısının sapıyla Malemute Kid'in kapısına dayanmıştı.

Prince, kadınsı kollarını sıvayıp ekşi mayadan ekmek yoğururken, bir yandan da üç konuğa; bir insan ömrü boyunca aynı çatı altında bir araya gelmesi asla mümkün görünmeyen üç konuğuna durmadan bakışlar atıyordu. Malemute Kid'in "Odysseus"[10] lakabını taktığı Divane onu hâlâ büyülüyordu, ama ilgisi esas olarak Axel Gunderson ile Axel Gunderson'un karısı arasında gidip geliyordu. Kocası donmuş maden damarlarının zenginliklerini çıkarma konusunda ustalaştığından beri günlerini geçirdiği rahat kulübelerde kırılganlaşan kadının üstüne yolun yorgunluğu çökmüştü. Duvarın önünde açmış narin bir çiçek gibi eşinin geniş sinesine sokulmuş dinlenirken, Malemute Kid'in tatlı şakalarına tembel tembel cevap veriyor, derin bakışlı kara gözleriyle zaman zaman etrafı tarayarak Prince'in kanını tuhaf bir şekilde kaynatıyordu. Çünkü Prince erkekti, hem de sağlıklı bir erkek; üstelik aylardır doğru dürüst kadın yüzü görmemişti. Aslında ondan yaşlıydı kadın, bir de Yerliydi üstüne üstlük. Öte yandan gördüğü bütün Yerli kadınlardan farklıydı; her şeyden önce seyahat etmiş ve konuşmalardan anladığına göre başka memleketlerin yanı sıra Prince'in memleketinde de bulunmuştu. Ayrıca sadece Prince'in ırkının kadınlarının bildiği şeylerin çoğunu bilmekle kalmıyordu, kadınların bilgi sahibi olması eşyanın tabiatına aykırı düşen daha pek çok konuda da bilgi sahibiydi. Karın içine yatak kurabilir veya güneşte kurutulmuş balıktan yemek yapabilirdi; hatta çeşitli yemeklerin sunulduğu öğünlerin davetkâr detaylarıyla iştahlarını kabartır, neredeyse unutmuş oldukları çeşitli eski yemeklerden söz edilmesiyle garip iç çekişmelere sebebiyet verirdi. Geyiklerin, ayıların, küçük kutup tilkilerinin ve kuzey denizlerinin hem karada hem denizde yaşayabilen yabani

hayvanlarının nerede nasıl davrandığının bilgisine sahipti; ormanlarla akarsuların ilmi irfanı konusunda ustalaşmıştı; insanların, kuşların ve hayvanların şu incecik karlı kabuğun üstünde yazdıkları hikâyeler her daim önünde açık duran bir kitap gibiydi; ancak kadın Kamp Kuralları'nı okurken, Prince onun gözlerinde oluşan beğeni parıltısını yakaladı. Ateşli Bettles tarafından kanı kaynadığı bir anda attırıverilen kurallar, veciz mizahıyla dikkat çekiyordu.

Prince kulübeye ne zaman bir hanım gelecek olsa kuralların yazıldığı levhanın yüzünü duvara döndürürdü, ama bu Yerli kadının okumayı bileceğini kim aklına getirirdi ki... Neyse, olan olmuştu artık.

Axel Gunderson'un karısı böyle biriydi; namı ve şanı bütün Kuzey Topraklarında kocasıyla el ele giden kadındı. Masada Malemute Kid sanki eskiden beri arkadaşlarmış gibi güvenle kadına şaka yollu sataşırken, yeni tanışmanın çekingenliğinden sıyrılan Prince de muhabbete katıldı. Ama kadın bu eşitsiz çekişmede sataşmaları başarıyla savuşturarken, kafası nükteli konuşmalara pek basmayan kocası, hiç riske girmeden ona alkış tutmakla yetiniyordu. Karısıyla müthiş gurur duyuyor; her bakışıyla, her hareketiyle hayatında ne kadar önemli bir yer tuttuğunu belli ediyordu. Bu neşeli savaşta kenarda kalan Divane ise sessiz sedasız yemeğini yedi ve ötekiler yemeğini bitirmeden çok önce masadan kalkıp köpeklerin yanına gitti. Ancak çok geçmeden birlikte yolculuk ettiği yoldaşları da parkalarını giyip eldivenlerini takarak onu izlediler.

Günlerdir kar yağmadığı için kızaklar, karın ezilip sıkıştığı Yukon geçidi boyunca, parlak buzda kayıyormuş gibi rahatlıkla gidiyordu. İlk kızağı Divane sürüyor,

ikincisinde Prince ile Axel Gunderson'un karısı bulunuyor, üçüncüsüyse Malemute Kid ile sarı saçlı devi taşıyordu.

"Sadece bir önsezi, Kid," dedi adam, "ama doğru çıkacağına inanıyorum. Oraya hiç gitmemiş, ama iyi bir hikâye anlattı ve vaktiyle Kootenay'dayken bahsini duyduğum bir harita gösterdi. Ben aslında senin de bu işin içinde olmanı isterdim, ama o garip biri, eğer işin içine başka biri girerse haritayı yok edeceğine açıkça yemin etti. Ama geri döndüğümde tüyo vereceğim ilk kişi sen olacaksın, hatta benimkinin yanına senin adına da bir kazık çakıp madenin yanında kurulacak kasabanın yarısını da sana vereceğim."

Kid onu durdurmaya çalıştıkça "Yok, yok, öyle yapacağım," diye bağırdı. "Bu işe tek girdim ama en az iki kişi olmazsak sonunu getiremem. Eğer her şey yolunda giderse ikinci bir Cripple Creek[11] olacağız demektir yahu, duyuyor musun? İkinci Cripple Creek! Biliyor musun, orası doğrudan damar, altın zerreli kum değil; işimizi düzgün yaparsak hepsi bizim olur, düşünsene, milyonlarca milyon. Bu madenden bahsedildiğini duymuştum, sen de duymuşsundur mutlaka. Oraya bir kasaba kuracağız; binlerce işçi, elverişli su yolları, vapur işletmesi hatları, büyük çapta nakliyecilik, isale hatları için az su çeken buharlı tekneler, demiryolu için bir araştırma belki, bıçkıhaneler, elektrik üretim tesisi, kendi bankacılık işimizi kendimiz yürütürüz, şirket kurarız, kartel oluruz, daha aklına ne gelirse! Sen sadece ben dönene kadar dilini tut, ötesine karışma."

Kızaklar, yolun Stuart Nehri'nin ağzından geçtiği noktada durdu. Kesintisiz bir buz denizi halindeki geniş nehir, bilinmeyen doğuya doğru uzanıyordu.

Kar ayakkabıları çekilip kızağın iplerinden kurta-

rıldı. Axel Gunderson, Kid'in elini sıktıktan sonra baş tarafa yöneldi, ayağındaki koca hedikler yumuşak kar yüzeyine elli santim kadar batıyor, karı sıkıştırarak köpeklerin yuvarlanmasını önlüyordu. En gerideki kızağın arkasından yürüyen karısı da bu tuhaf pabucu kullanmada hayli tecrübeli olduğunu ortaya koyuyordu. Sessizlik, neşeli vedalarla bozuldu; köpekler de uluyordu. Divane, dik kafalı kızak önü köpeğine kamçısının diliyle söyledi lafını.

Kızak katarı bir saat sonra, devasa bir tabaka kâğıt üzerine kurşunkalemle çizilmiş düz ve uzun bir çizgi gibi görünecekti.

II

Haftalar sonra bir akşam Malemute Kid ile Prince eski bir dergiden yırtılmış sayfadaki satranç problemini çözmeye çalışıyorlardı. Bonanza'daki[12] madeninden yeni dönmüş olan Kid, uzun bir geyik avı seferine çıkmadan önce dinleniyordu. Neredeyse bütün kışı nehirde ve geçitte geçiren Prince de kulübede geçireceği sakin bir haftanın özlemini çekmişti.

"Siyah atı çatala alıp şahı sıkıştır. Yok, olmuyor. Sonraki hamleyi görebiliyor musun?"

"Piyonu neden iki kare sürmüyoruz? Eğer geçerken fili alırsak bu durumda..."

"Dur bakayım! O kareyi ele geçirirse..."

"Yok, yok, o kare korunuyor. Sen ilerle de bak. Göreceksin işe yarayacak."

Çok ilginçti. Biri kapıya iki kez vurdu. Malemute Kid, "Girin" dedi. Kapı ardına kadar açıldı. Biri sendeleyerek içeri girdi.

Prince girene dosdoğru bir bakış atıp ayağa fırladı. Onun gözlerindeki dehşeti gören Kid dönüverdi, daha önce korkunç şeyler görmüş olmasına karşın, o da irkildi. İçeri giren şey yalpalayarak onlara doğru körlemesine ilerliyordu. Prince, yandan yandan Smith-Wesson tabancasının asılı durduğu çiviye doğru gitti.

"Tanrım, bu da ne böyle?" diye fısıldadı Malemute Kid'e.

Yavaşça aksi yöne doğru kayan Kid ise, "Bilmem ki. Hem aç hem de donmuş biri sanki," diye cevap verdi. Kapıyı kapatıp dönerken "Dikkat et! Kuduz olabilir," uyarısında bulundu.

Yaratık masaya doğru ilerledi. Yağ lambasının parlak alevine gözü takıldı. Hoşuna gitti. Sevinç belirtisine benzer tekinsiz sesler çıkardı.

Derken, aniden adam –çünkü bu bir insandı– hayvan derisinden pantolonunu çekiştirerek ve sallanarak gerileyip, kulaklarında çınlayan denizlerin gümbürtüsü eşliğinde çevirdikleri bocurgatın etrafında dönen denizcilerin söylediklerine benzer bir heyamolaya başladı:

"Yanki teknesi nehirden gelir,
Çekin uşaklar çekin!
Bakın bakalım kaptanı kimdir?
Çekin uşaklar çekin!
Güney Carolina'lı Jonathan Jones mudur?
Çekin uşaklar çekin."

Aniden durdu, etlerin bulunduğu rafa doğru kurtlar gibi hırlayarak hamle etti ve berikiler araya giremeden eline aldığı çiğ domuz pastırmasından dişleriyle koca bir parça kopardı. Malemute Kid'le müthiş bir mücadeleye

girdiler; ancak biraz sonra o deli kuvvet geldiği gibi aniden gidip mecalsiz kalınca ganimetini teslim etti. Prince'le Kid onu aralarına alıp bir tabureye oturttukları anda gövdesi masanın üzerine yığıldı.

Bir doz viski sayesinde biraz güç bulup Kid'in önüne koyduğu şeker kutusuna kaşığını daldırdı. Biraz içi bayılır gibi olunca Prince, titreyerek de olsa adama bir kupa et suyu verdi.

Ağız dolusu içtiği her yudumda yaratığın gözleri hüzünlü bir çılgınlıkla tutuşuyor, alazlanıp sönüyordu. Yüzünün derisi çekilmişti adeta. Çok zayıflayan yüzü iyice çökmüş, insan suratına benzer yanı kalmamıştı.

Teni art arda birçok kez donmuş, her seferinde daha tam olarak iyileşmemiş yaraların üzerinde yeni yaralar açılmıştı. Sonuçta kurumuş ve sertleşmiş deri kan oturmuş gibi koyu bir renge bürünmüş, içinden soyulmuş kırmızı etin pörtlediği ıstırap veren diş diş yarıklar oluşmuştu. Hayvan postundan yapılma giysileri kir pas içinde kalmış, lime lime olmuş ve vaktiyle yatarken hangi yanını ateşe döndüğünü gösterecek şekilde o tarafındaki kürkler alazlanıp yanmıştı.

Malemute Kid, güneşte tabaklanmış hayvan derisinin şerit şerit kesildiği noktayı işaret etti; feci açlık çektiğinin belirtisiydi.

"Kim-sin?" diye yavaşça ve açıkça sordu.

Adam oralı olmadı.

"Nereden geliyorsun?"

Titrek sesiyle verdiği cevap, "Yanki teknesi nehirden gelir," oldu.

Adamdan daha açık seçik bir cevap almak için onu biraz sarsan Kid, "Kuşku yok, zavallı nehirden gelmiş," dedi.

Ancak dokunduğu anda adam keskin bir çığlık atıp acı çektiğini gösterir bir şekilde elini vücudunun o noktasına götürdü. Yavaşça ayağa kalkıp hafifçe masaya doğru eğildi.

"Ba-na gül-dü... göz-le-rin-de... nef-ret var-dı... benim-le gel-me-di." Sesi zayıflayarak kesildi, yeniden içine kapanacak gibiydi ki Malemute Kid bileğini tutup bağırdı: "Kim? Kim gelmedi seninle?"

"O kadın, Unga. Bana güldü, bana böyle, böyle vurdu. Sonra da..."

"Eee, sonra?"

"Sonra da..."

"Eee, ne oldu sonra?"

"Adam hiç hareket etmeden karın üstüne yattı uzun zaman. Hâ-lâ o-ra-da... ka-rın üs-tün-de... ya-tı-yor."

İki adam çaresizce birbirlerine baktılar.

"Karın üstünde yatan kim?"

"O kadın, Unga. Bana baktı, gözlerinde nefret vardı. Sonra da..."

"Evet?"

"Sonra bıçağı aldı... bir kere, iki kere... zayıftı. Çok yavaş gelebildim. Orada çok altın var, çok çok altın."

"Unga nerede?"

Malemute Kid'in tek anladığı, kadının bir-iki kilometre ötede bir yerde ölmek üzere olabileceğiydi. Adamı şiddetle sarsarak, defalarca "Unga nerede? Unga kim?" diye sordu.

"Karın... üstünde... yatıyor."

"Devam et!" Kid adamın bileğini acımasızca sıkıyordu.

"Ben de... ya-ta-cak-tım kar-da... a-ma bor-cum var-dı bi-ri-ne. Ne zor şey... bi-ri-ne borç-lu ol-mak... borç-lu ol-mak bi-ri-ne."

Adamın titrek sesiyle hecelediği sözleri elini cebine sokup biraz arandıktan sonra geyik derisi bir kese çıkarmasıyla son buldu.

"Alt-mış ons al-tın bor-cum var Ma-le-mute Ki-de ben..."

İyice tükenen adamın kafası masanın üstüne düştü ve Malemute Kid'in tüm çabasına rağmen bir daha kalkmadı.

"Divane bu," dedi kesenin içindeki altınları masanın üstüne saçan Kid, sakin bir tavırla. "Tahminimce bütün gün Axel Gunderson ve karısıyla birlikteydi. Hadi yatırıp üstünü örtelim. Yerlidir o, bunu atlatır, o zaman hikâyesini öğreniriz."

Giysilerini keserek çıkartırlarken, sağ göğsünün yakınında tedavi görmemiş ve kenarları katılaşmış iki bıçak yarası gördüler.

III

"Her şeyi kendi tarzımda ama sizin anlayacağınız şekilde anlatacağım. En baştan başlayıp kendimi, kadını ve sonra da adamı anlatacağım."

Divane, ateşten yoksun kalan ve Prometheus'un[13] insanlara bu armağanının her an yok olabileceğinden korkan insanlar gibi yanaştı sobaya. Malemute Kid lambayı alıp, anlatıcının yüzünü aydınlatacak şekilde yerleştirdi. Prince de vücudunu yatağının kenarına doğru kaydırıp onlara katıldı.

"Ben Naass; gün batımı ile gün doğumu arasında, karanlık denizlerde babamın *umiyak*'ında[14] doğmuş bir kabile reisiyim ve reis oğlu reisim. O gece erkekler büyük bir gayretle kürek çekerken kadınlar üstümüze gelen

suları dışarı atıyorlardı ve fırtınayla mücadele ediyorduk. Buz gibi tuzlu su serpintileri anamın memelerini donduruyordu, ta ki gelgitin sona ermesiyle birlikte nefesi tükenip ölene kadar. Ama ben... ben çığlığımı rüzgârlara ve fırtınaya savurdum ve yaşamayı başardım. Akatan'da yaşıyorduk."

"Orası neresi?" diye sordu Malemute Kid.

"Akatan, Aleut adalarındaki Akatan; Chignik'in, Kardalak'ın, Unimak'ın ötesindeki Akatan.[15] Dediğim gibi, dünyanın ucundaki denizin ortasında bulunan Akatan'da yaşardık. Denizin tuzlu suyunu hasat edip balık, fok ve susamuru avlar, *kayak*'larımızı[16] çektiğimiz sarı kumsalla ormanın kenarı arasındaki kayalık şeritte birbirine omuz vererek ayakta duran kulübelerde otururduk. Sayımız az, dünyamız küçüktü. Doğumuzda tanımadığımız topraklar, Akatan'a benzeyen adalar vardı; dünya adalardan ibaret sanır ve ötesini umursamazdık.

Ben halkımdan farklıydım. Kumsalın kumlarının üstünde halkımın o güne dek asla yapmadığı türde bir teknenin çarpık çurpuk keresteleri ve dalgaların yamulttuğu kalasları dururdu. Adanın, okyanusu üç açıdan gören noktasındaysa oralarda daha önce hiç görülmemiş pütürsüz, düz ve uzun bir çam ağacı vardı. İki adamın tam o noktaya geldiği, günlerce dolanıp durduğu ve karanlık çökene kadar denize baktığı söylenir. Bu iki adam parçaları kumsalda yatan o tekneyle denizden gelmiş. Sizin gibi beyazmış bu adamlar, fokların o civardan ayrıldığı ve avcıların eve eli boş döndüğü günlerdeki küçük çocuklar kadar zayıfmışlar. Ben bunları halkımın yaşlı kadın ve erkeklerinden dinledim; onlar da kendi anne ve babalarından dinlemişlerdi. Bu yabancı beyaz adamlar önceleri örf ve âdetlerimize burun kıvırdıkları halde, sonradan balık

ve balıkyağı sayesinde giderek güçlenmiş ve haşinleşmişler. Kendilerine birer ev yapmış, kadınlarımız arasından kendilerine eş seçmiş, çoluk çocuğa karışmışlar. İşte benim babamın babasının babası böyle doğmuş.

Söylediğim gibi halkımdan farklıydım, çünkü damarlarımda denizden gelen bu beyaz adamın yabancı ve güçlü kanı dolaşıyordu. Bu adamlar gelmeden önceki dönemde başka yasalarımız olduğu söylenir; ama onlar haşin ve kavgacıymış, karşı koymaya cesaret eden kimse kalmayana kadar bizim erkeklerimizle dövüşmüşler. Sonra kendilerini reis ilan edip eski yasalarımızı kaldırmışlar ve bize yeni yasalar getirmişler; öyle ki artık oğullar, eskiden olduğu gibi anasının değil, babasının oğlu olmuş. Ayrıca dünyaya ilk gelen erkek evladın babasından kalan her şeye sahip olması, diğer erkek ve kız kardeşlerinse kendi başlarının çaresine bakmaları yönünde hüküm vermişler. Bize başka yasalar da getirmişler. Balık tutmanın ve ormanda bol bol bulunan ayıları avlamanın yeni yöntemlerini göstermişler, kıtlık zamanına hazırlık olarak daha büyük ambarlar yapmayı öğretmişler. Bunlar iyiymiş.

Ama reis olduklarında ve artık kendilerine karşı çıkacak kimse kalmadığında, bu yabancı beyaz adamlar birbirleriyle dövüşmüşler. Damarlarımda kanını taşıdığım adam fok zıpkınını ötekinin vücuduna öyle bir saplamış ki diğer taraftan kol boyunca çıkmış. Onların savaşını çocukları, sonra da çocuklarının çocukları devam ettirmiş. İki sülale arasında büyük bir nefret vardı ve düşmanca eylemler benim zamanıma kadar sürdü. Öyle ki iki aileden de kanlarını sonraki nesle geçirecek ancak tek kişi bıraktılar. Benim kanımdan yaşayan bir tek ben, karşı taraftaki adamın kanından tek bir kız kalmıştı. Anasıyla birlikte

yaşayan Unga. Onun babasıyla benim babam bir akşam balıktan dönmedi. Ama daha sonra büyük dalgalar onları sahile sürükledi, birbirlerine çok yakın yatıyorlardı.

Halk iki aile arasındaki düşmanlıktan dolayı meraktaydı, yaşlılarımız kafalarını sallayıp benim ve Unga'nın çocuklarımız olunca kavganın devam edeceğini söylüyorlardı. Daha küçük bir çocukken söylendi bu bana, buna inanıp benim çocuklarımla savaşacak çocukların annesi olacak Unga'yı düşmanım belleyene dek söylendi. Günbegün bunları düşünürdüm. Sonunda bir gün delikanlılık çağıma gelince bu kavga neden sürüp gitmeli diye sordum onlara.

'Bunu biz bilmeyiz, ama babalarınız böyle yaptı,' dediler. Ölmüşlerin kavgasını neden yeni doğacak olanlar sürdürmek zorunda diye hayret ettim, bu işte doğru bir yan göremedim. Oysa herkes bana bunun böyle olması gerektiğini söylüyordu ve ben daha toy bir delikanlıydım.

Benim kanımı taşıyan çocuklar onun kanını taşıyanlardan daha önce doğup güçlensinler diye elimi çabuk tutmam gerektiğini söylerlerdi bana. Bu kolaydı, çünkü ben reistim, atalarımın yaptığı işler ve koyduğu yasalar, ayrıca sahip olduğum servet sayesinde insanlardan hürmet görürdüm. İstediğim kızı alabilirdim ama ben hiçbirini beğenmedim. Yaşlı adamlar ve kızların anaları elimi çabuk tutmamı söylediler, çünkü kızını almak için Unga'nın anasına nice hediyeler sunan avcılar vardı ve onun çocukları benimkilerden önce doğup büyürse benimkileri öldürürdü.

Bir akşam balıktan dönene kadar kendime uygun kız bulamadım. O akşam batan güneşin renkleri gözlerimi alıyor, rüzgârlar serbestçe esiyor, *kayak*'lar bembeyaz dalgalarla yarışıyordu. Bir anda Unga'nın *kayak*'ı yanımdan

geçti. Siyah saçları akşam bulutu gibi uçuşur, suyun serpintisinin nemi yanağını ıslatırken bana baktı. Dediğim gibi, güneşin ışığı gözlerimi alıyordu ve ben daha toy bir delikanlıydım, ama her şeyi apaçık gördüm ve bir cinsin öteki cinsi davet ettiğini bildim.

Yanımdan hızla geçtikten sonra iki kürek çekimi dönüp bana baktı; sadece kadın Unga'nın bakabileceği biçimde baktı ve ben bunun bir davet olduğunu bir kez daha anladım. Biz tembel tembel giden *umiyak*'ların yanından hızla geçip onları gerilerde bırakırken insanlar arkamızdan bağırıyorlardı. Unga'nın küreği kuvvetli, benim yüreğimse yelkenin göbeği gibi çırpıntılıydı, ona yetişemedim. Rüzgâr serinledi, deniz köpüren dalgalarla bembeyazdı, yelin estiği yöne doğru peş peşe sıçrayarak giden foklar gibi güneşin altın yolunda bağırarak ilerledik."

Naass kanoda kürek çeken birinin pozisyonunda taburesinde öne eğilmiş oturuyor, aynı yarışı yeniden yaşıyordu. Unga'nın uçuşan saçları ve hızlı *kayak*'ı, sobanın karşısında bir yerdeydi sanki. Kulaklarında rüzgârın sesini duyuyor, burun deliklerinde tuzlu suyun serin serpintilerini hissediyordu.

"Unga sahile vardı, kahkahayla koşarak kumsalı geçip anasının evine gitti. O gece aklıma büyük bir fikir geldi; Akatan halkının reisine yakışır bir fikir. Böylece, ay yükseldiğinde anasının evine gidip, Unga'nın çocuklarının babası olmayı kafasına koymuş olan güçlü avcı Yaş-Noş'un kapıya yığdığı eşyalara baktım. Başka gençler de kapıya eşyalarını yığmış, sonra da geri almıştı; her yeni talip bir öncekinden daha büyük bir yığın yapmıştı oraya.

Aya ve yıldızlara doğru kahkahalar savurup servetimin durduğu kendi evime gittim. Benim yığınımdaki eş-

yalar Yaş-Noş'unkinden bir elin parmakları kadar çok olana kadar Unga'nın evine birçok kez gidip geldim. Güneşte kurutulup tütsülenmiş balıklar; ağzı bağlanıp içi yağ doldurulmuş kırk tane fok postu, bunun yarısı kadar kürklü post; baharda ortaya çıktıklarında ormanda bana av olan on tane de ayı postu. Bunun dışında doğuda yaşayan insanların, daha da doğuda yaşayanlardan alıp bana sattıkları boncuklar, battaniyeler, kırmızı kumaşlar.

Yaş-Noş'un eşya yığınına bakıp güldüm. Ben Akatan'ın reisiydim, servetim bütün genç adamlarınkinden daha büyüktü; atalarım önemli işler yapmış, yasalar çıkarmış, isimlerinin her daim insanların ağızlarında dolaşmasını sağlamışlardı.

Sabahleyin kumsala gidip göz ucuyla Unga'nın anasının evini izlemeye başladım. Sunduğum hediyelere dokunulmamıştı.

Kadınlar birbirlerine muzipçe bir şeyler fısıldayıp aralarında kıkırdaştılar. Kimse benim kadar büyük bir başlık önermediği için şaşırdım ve o gece kapıdaki eşya yığınına başka şeyler ekledim, mükemmelen tabaklanmış hayvan derisinden yapılmış ve denize hiç inmemiş bir *kayak* koydum. Sabahleyin eşyalar yine yerinde duruyor, bu sefer erkekler de gülüyordu. Unga'nın annesi çok kurnaz bir kadındı, beni halkımın önünde komik duruma düşürdüğü için öfkelendim. Bu yüzden geceleyin eklediğim yeni eşyalarla yığınımı daha da büyüttüm. Kendi *umiyak*'ımı koydum yığının üstüne, yirmi *kayak* ederdi. Sabahleyin eşyalar yerinde yoktu.

Sonra düğün hazırlıklarımı yaptım, doğudaki insanlar bile gelip ziyafete ve potlaca[17] katıldılar, bu kutlu günün anısına verilen yadigârlardan aldılar. Bizim yılları sayma tarzımızla söylersek Unga benden dört güneş bü-

yüktü. Ben henüz toy bir delikanlı olsam da reistim, reis oğlu reistim ve bunun bir önemi yoktu.

O sırada okyanusun yüzeyinde yelkenlerini şişirmiş bir uskuna göründü ve rüzgârın nefesiyle birlikte giderek büyüdü. Tayfa büyük bir hızla pompa basıyor, teknenin tahliye deliklerinden temiz sular boşalıyordu. Pruvada suyun derinliğini ölçüp gök gürültüsünü andıran sesiyle emirler yağdıran güçlü kuvvetli bir adam vardı. Derin denizlerin rengi gibi soluk mavi gözleri, denizaslanlarına benzer yeleli bir başı vardı. Saçları, güneydeki hasatların ekin sapları ya da denizcilerin Manila ipinden[18] ördüğü hasırlar gibi sarıydı.

Son yıllarda uzaktan geçen gemiler görürdük ama ilk kez biri Akatan kumsalına geliyordu. Ziyafet kesintiye uğramış, kadınlarla çocuklar evlerine kaçmıştı; erkekler yaylarımızı sırtımıza astık, mızraklarımızı elimize alıp bekledik. Geminin başı kumsala vurduğunda yabancılar bize bakmadılar bile, kendi işleriyle meşgul oldular. Gelgitle birlikte sular çekilince uskunayı yan yatırıp dibindeki koca deliği yamadılar. Kadınlar kumsala geri döndü, ziyafet devam etti.

Sular yükseldiğinde gemiciler gemilerini tonozlayıp derin sulara çektikten sonra yanımıza geldiler. Bize dostça davrandılar, hediyeler verdiler. Ben de onları soframa buyur ettim, yüce gönüllü davrandım, o güne dair hatıralar verdim, çünkü o gün benim düğünüm vardı ve ben Akatan'ın reisiydim. Denizaslanı yeleli adam da oradaydı, o kadar uzun boylu ve güçlüydü ki adım attığında yer sarsılıyor sanırdın. Kollarını kavuşturdu, güneş batıp yıldızlar çıkana dek o halde durup gözlerini Unga'ya dikti. Sonra gemisine gitti. Ben de Unga'yı elinden tutup evime götürdüm. Şarkılar söyleniyor, kahkahalar susmuyor, kadınlar

bu gibi zamanlarda hep yaptıkları gibi muzipçe şeyler söylüyorlardı. Onları umursamadık. Sonra herkes evine gidip bizi baş başa bıraktı.

Daha son gürültüler kesilmemişti ki denizcilerin reisi kapıma geldi. Elinde siyah şişeler vardı. İçtik ve neşelendik. Biliyorsunuz, henüz toy bir delikanlıydım ve bütün ömrümü dünyanın ucundaki köyümde geçirmiştim. Kanım alevlendi, yüreğim çatırdayıp kırılan dalganın ucundan denizdeki kayalıklara uçuşan köpükler kadar hafifledi. Unga korkmuş gibiydi, gözlerini kocaman açmış, bir köşede postların üstünde oturuyordu. Denizaslanı yeleli adam gözlerini ona dikmiş, uzun uzun bakıyordu. Sonra adamları geldi yanımıza, elleri kolları doluydu. Bütün Akatan'da arasanız bulamayacağınız şeyler koydular önüme. Tabancalar, tüfekler, kese kese barutlar, mermiler, parlak baltalar, çelik bıçaklar, marifetli aletler ve ömrümde görmediğim daha nice şeyler. Bütün bunların benim olduğunu işaret edince karşılıksız veriyor sanıp ne büyük adam diye düşündüm; ama o Unga'nın onunla birlikte gemiye binip uzaklara gideceğini işaret etti.

Anlıyor musunuz, Unga gemiye binip onunla uzaklara gidecekmiş! O anda atalarımın kanı kaynadı, mızrağımla onu deşmek istedim. Ama şişelerdeki içki kollarımın gücünü alıp götürmüştü, ensemden tuttuğu gibi kafamı evin duvarına vurdu. Yeni doğmuş bir bebe kadar zayıftım, bacaklarım artık bedenimi taşımıyordu.

Unga çığlık çığlığa evdeki eşyalara tutundu, ama adam onu kapıya sürüklerken tutunduğu her şey düştü, kırıldı. Sonra adam kocaman kollarıyla Unga'yı kucaklayıp kaldırdı. Unga onun sarı saçlarına yapışıp çekmeye başladı ama o, kızışma dönemindeki azgın erkek foklar kadar gür çıkan sesiyle kahkahalar attı.

Kumsala kadar sürünüp halkıma seslendim, ama korku içindeydiler. Sadece Yaş-Noş erkek gibi davrandı; onun da kafasına kürekle öyle bir vurdular ki yüzü kumlara gömülüp öylece kaldı. Şarkılar eşliğinde yelkenlerini açtılar, rüzgâr yönünde giderek uzaklaştılar.

Halkım bunu iyi karşıladı, çünkü artık Akatan'da kan akmayacaktı; bense tek laf etmeyip dolunayı bekledim, *kayak*'ıma balık ve balıkyağı koyup doğuya doğru yola çıktım. Dünyanın ucunda yaşamış olan ben nice adalar, nice insanlar gördüm ve dünyanın ne kadar büyük olduğunu anladım. İşaret diliyle sorular sordum; o uskunayı veya denizaslanı yeleli adamı gören yoktu ama doğuyu gösteren çoktu. Acayip acayip yerlerde yattım, garip garip şeyler yedim, tuhaf tuhaf insanlar tanıdım. Çoğu kafayı yediğimi düşünüyor, gülüyordu bana. Bazen yaşlı adamlar yüzümü güneşe çevirip beni kutsuyor, genç kadınlarsa yabancı gemiye, Unga'ya ve denizcilere dair sorular sorarken yumuşacık gözlerle bakıyorlardı yüzüme.

Böylece kabarmış denizlerden, şiddetli fırtınalardan geçip Unalaska'ya geldim. Orada iki uskuna vardı, ama her ikisi de benim aradığım tekne değildi. Ben de dünyanın giderek büyüdüğü doğuya doğru devam ettim; ne Unamok adasında aradığım gemiden söz edildi, ne Kadiak'ta ne de Atognak'ta[19]... Bir gün kayalık bir memlekete geldim, insanlar dağlara delikler açıyordu. Orada bir uskuna vardı, ama benim aradığım değildi ve insanlar, açtıkları deliklerden çıkardıkları kayaları dolduruyorlardı o uskunaya. Amma da çocukça bir şey yapıyorlar diye düşündüm, çünkü dünyanın her tarafı kayaydı; o adamlar karnımı doyurdular ve bana iş verdiler. Uskuna denize açılırken kaptan bana para verip gidebileceğimi söyle-

di. Ona hangi tarafa gideceklerini sordum, güneyi işaret edince ben de o tarafa gitmek istediğimi işaret ettim. Önce güldü ama adam eksiği varmış, gemide çalışmamı kabul etti. Böylece onlar gibi konuşmayı, halatlara tırmanmayı, ani rüzgârlarda camadan vurup yelkeni küçültmeyi, sıram gelince dümen tutmayı öğrendim. Bütün bunlar bana o kadar da uzak gelmemişti, çünkü atalarımın damarlarında denizcilerin kanı akıyordu.

Hele bir şu adamın halkını bulup aralarına karışayım, onu da kolayca bulurum diye düşünmüştüm. Bir gün ufukta karayı gördüğümüzde, bir geçitten geçip limana girdiğimizde, iki elimin parmakları kadar çok uskuna gördüm. Gemiler paketlenmiş küçük balıklar gibi rıhtımlarda sıra sıra millerce uzanıyordu, yanlarına gidip denizaslanı yeleli adamı sorduğumda bana kahkahalarla güldüler ve bir sürü farklı lisanda cevap verdiler. Dünyanın en ücra yerlerinin dilleriyle konuştuklarını anladım.

Şehre inip tek tek bütün adamların yüzüne bakayım dedim. Kıyılarda toplaşan morinalar kadar çoktular, onları sayamadım. O kadar çok ses çıkarıyorlardı ki kulağım işitmez oldu, o kadar çok hareket ediyorlardı ki başım serseme döndü. Ovalarında bol mahsul alınan, ılık güneşin altında şarkı söyleyen; büyükşehirleri ağızlarında sahte sözcükler, kalpleri altına duydukları ihtirasla kararmış, kadın gibi yaşayan adamlarla dolu bir memleketten diğerine geçerek yoluma devam ettim. Ben bunları yaşarken Akatan'daki halkım ayı ve balık avlıyor, dünyanın küçük olduğunu sanarak mutlu mesut yaşayıp gidiyordu.

Unga'nın balıktan dönerkenki o bakışı hep aklımdaydı; zamanı gelince onu bulacağımı biliyordum. Akşamın alacakaranlığında sessiz patikalar boyunca yürüyor

ya da sabah çiyiyle nemlenmiş ekili tarlalarda önüm sıra ilerliyordu; gözlerinde sadece kadın Unga'nın bulunabileceği bir vaat vardı.

Binlerce şehir gezdim. Bazılarındaki insanlar nazikti, karnımı doyurdular, bazıları bana güldüler, bazıları da lanetler okuyup sövdüler; ama ben dilimi tuttum, bilmediğim yollara gittim, görmediğim şeyler gördüm. Bir reis ve bir reisin oğlu olan ben, zaman zaman kendi gibilerinin terinden ve acısından altın çıkaran kaba dilli ve demir gibi sert insanların emrinde çalıştım. Uğruna yollara düştüğüm hakkında tek bir laf duymadım, ta ki ev bildiği kayalığına dönen bir fok gibi tekrar denizlere inene kadar.

Kuzeydeki başka bir memleketin başka bir limanıydı burası. Sarı saçlı deniz gezgini hakkında belirsiz hikâyeler duydum, fok avcısı olduğunu ve o sırada okyanusta avda olduğunu öğrendim.

Ben de tembel Sivaşlarla[20] birlikte fok avına çıkan bir uskunaya binip, avın bütün hızıyla devam ettiği kuzeye doğru onun izini bulmak üzere yola koyuldum. Yorucu geçen aylar boyunca uzaklardaydık, etraftaki gemilerin mürettebatının çoğuyla konuştum, aradığım adamın yaptığı çılgınlıkları dinledim, ama bir kez bile olsun denizde ona rastlamadım. Kuzeye, Pribilof adalarına bile gittik, sahilde sürüler halinde yatan fokları öldürdük, su tahliye deliklerimiz bile yağdan ve kandan tıkanıncaya, güvertede yürüyecek yer kalmayıncaya kadar gemileri doldurduk. Bir istimbot bizi takip edip koca toplarıyla üstümüze ateş açtı.[21] Hemen yelkenlerimizi açtık, güvertemizin üstünü süpürüp temizleyen dev dalgalara kavuşup sisin içinde gözden kaybolduk.

Biz kalplerimizde korkuyla kaçtığımız sırada, sarı saçlı deniz gezgininin Pribilof adalarına gelip doğrudan

şirkete gittiği ve tayfasının bir kısmı oradaki adamları tutarken kalan kısmının da on bin tuzlanmış yeşil deriyi gemiye yüklediği söylentisi yayıldı ortalığa. Söylenti diyorum ama bunun doğru olduğuna inanıyorum; çünkü onu ararken gezdiğim memleketlerde, kuzey denizlerinin onun cesareti ve çılgınlıklarıyla çınladığına dair hikâyeler duymadığım hiç olmamıştı, öyle ki oralarda toprakları olan üç devletin gemileri onu arıyormuş.

Her yere deniz gezginiyle birlikte giden Unga'dan da söz edildiğini duydum; kaptanlar onu övüyorlardı. Unga, deniz gezgininin halkının örf ve âdetlerini öğrenmiş diyorlardı ve mutluymuş. Oysa ben işin aslını biliyordum, Unga'nın yüreğinin Akatan'daki sarı kumsalda yaşayan kendi halkı için attığından emindim. Neyse, uzun zaman sonra geçitten geçilerek girilen o limana geri döndüğümde, deniz gezgininin Rus denizlerinin güneyinden aşağılara doğru uzanan sıcak toprakların doğusunda fok avlamak amacıyla koca okyanusu boydan boya geçmek için yola çıktığını öğrendim.

Artık bir denizci olan ve onun ırkından adamlarla birlikte gemilerde çalışan ben de onun peşinden fok avına çıktım. Bu yeni memleketin açıklarında birkaç gemi vardı ve biz fok sürüsünün kanadında kalıp o yılın bütün bahar aylarını kuzeye doğru sürüyü yağmalayarak geçirdik. Dişi foklar yavrulayacaklarında ve Rus karasularına girdiklerinde, bizim tayfa korkup hayli homurdanmıştı. Yoğun sis vardı ve kayıklarla ava çıkan tayfaların kaybolmadığı bir gün bile geçmiyordu. Adamlar çalışmayacaklardı, kaptan da gemiyi geldiği yöne çevirdi. Ama ben sarı saçlı deniz gezgininin korkmadığını, çok az kişinin gittiği Rus adalarına kadar uzansa bile, fok sürüsünün peşini bırakmayacağını biliyordum. Bu yüzden de baş kasaradaki

nöbetçi uykuya dalınca bir kayığa atlayıp gecenin karanlığında tek başıma uzun ve sıcak adaya gittim. Güneye doğru yoluma devam ettiğimde Edo Körfezi'nin[22] yabani ve korkusuz insanlarıyla karşılaştım. Yoşivara kızları[23] ufak tefek, çelik kadar parlaktı; onlarla biraz vakit geçirmek pek de güzel olurdu ama ben orada oyalanamazdım, çünkü Unga'nın kuzeydeki kuş kolonilerinin yakınlarında, dalgalarla birlikte kabarıp inen bir gemide sallana sallana gittiğini biliyordum.

Edo Körfezi'nin insanları dünyanın dört bir yanından gelip burada buluşmuş, evi de tanrısı da olmayan, Japon bayrağı altında denize açılan adamlardı. Onlarla birlikte Copper Adası'nın[24] zengin sahillerine gittim ve gemilerdeki tuz yığınlarımız ağzına kadar fok derisi doldurunca ya dek onlarla birlikte fok avladım.

İşimiz bitip dönmeye hazır oluncaya kadar kimseyi görmedik o ıssız denizlerde. Sonra bir gün şiddetli bir rüzgâr esip sis dağılınca, dümen suyunda bir Rus savaş gemisinin tüten bacası olan bir uskuna bizi sıkıştırdı. Uygun bir rüzgâr yakalayıp kaçtık, ama bizim gemi dalganın üzerine her çıkıp indiğinde yetmiş santim ilerlerken her atılımda bir metre mesafe alan uskuna sıkıştırmaya devam ediyordu. Uskunanın kıçında denizaslanı yeleli adam branda bezi gerilmiş küpeşteye dayanmış, tüm yaşama azmiyle gülüyordu. Unga da oradaydı, onu anında tanıdım, ama toplar gürlemeye başlayınca onu aşağı gönderdi.

Dediğim gibi bizim yetmiş santimimize karşılık bir metre ileri atılan o gemi, dalgalarla her yukarı kalkışında kıçında dümen milinin yeşil rengini gördüğümüz noktaya kadar geldi. Dümende ben vardım ve Rus toplarına arkam dönük, küfürü basıyordum. Çünkü adamın önümüze geçmeyi kafaya koyduğunu biliyorduk, Ruslar bizi yakalar-

ken o kaçacaktı. Sonunda Ruslar seren direğimizi vurup indirince biz yaralı bir martı gibi rüzgârda sürüklendik; o ise ufukta gözden kaybolup gitti, o ve Unga.

Ne yapabilirdik ki? Taze fok derileri vaziyeti ortaya koyuyordu zaten. Neticede bizi bir Rus limanına, oradan da ıssız bir yere götürüp tuz madenlerinde işe koştular. Bazılarımız öldü, bazılarımız kaldı."

Naass battaniyeyi omuzlarından indirip kamçı yarası olduğu hemen anlaşılan izlerle pürüz pürüz olmuş tenini gösterdi. Hiç de hoş olmayan bir görüntü olduğu için Prince adamın üstünü alelacele örtüverdi.

"Geçmek bilmez bir süre boyunca orada kaldık. Bazen güneye kaçanlar oluyordu, ama her seferinde geri getirildiler. Bu yüzden Edo Körfezi'nden birlikte yola çıktığımız adamlarla gecenin birinde muhafızların tüfeklerini alıp kaçtığımızda, biz kuzeye yöneldik. Engin bir araziye çıktık, vıcık vıcık su dolu ovalar ve devasa ormanlar vardı. Sonra kış geldi, yerler karla kaplandı. Aramızda yolu bilen yoktu. Bitmek bilmez aylar boyunca sonsuz ormanlarda dolaştık. Ne kadar sürdü, hatırlamıyorum çünkü pek yiyecek yoktu ve sık sık yatıp ölümü bekliyorduk. Sonunda soğuk denizlere çıktık ama o manzarayı ancak üç kişi görebildi. Biri Edo'dan kaptan olarak ayrılmıştı, geniş toprakların ve buzun üzerinde bir kara parçasından diğerine geçilebilen yerin bulunduğu mevki aklındaydı. Önümüze düştü –o kadar uzun sürdü ki bilemiyorum– ta ki sonunda ikimiz kalana dek. Oraya vardığımızda beş yabancının orada yaşadığını gördük; köpekleri ve kürkleri vardı, bizimse hiçbir şeyimiz yoktu. Karların üstünde savaştık. Onlar öldü, kaptan öldü, köpeklerle kürkler benim oldu. Buzun üstünde yoluma devam ettim. Buz kırıldı, batıdan esen kuvvetli rüzgâr üstünde durduğum

parçayı sahile kadar sürükledi. Sonra da Golovin Körfezi, Pastilik ve rahip. Sonra güneye, daha da güneye, daha önce uğradığım güneşli topraklara.

Deniz artık kurumuştu, fok avı için okyanusa açılanlar, küçük kârlar için büyük tehlikelere giriyordu. Filolar dağılmıştı, artık kaptanların ve tayfaların kulaklarına, aradığım kişiler hakkında bir şey gelmiyordu. Ben de sonsuz bir hareket içindeki okyanustan ayrılıp ağaçların, evlerin ve dağların olduğu yerde durup hiç kıpırdamadığı karada dolaşmaya başladım. Çok uzaklara gittim, okuma yazma dahil çok şeyler öğrendim. Bunları öğrenmem iyi olmuştu, çünkü Unga'nın da bunları bildiğini düşündüm ve bir gün, vakti geldiğinde, biz... anlarsınız işte, vakti geldiğinde.

İşte böyle rüzgâra yelken açan ama dümenini kullanamayan küçük balıklar gibi oradan oraya sürüklenip durdum. Ama gözlerim ve kulaklarım hep açıktı, hep çok seyahat eden adamların arasına giriyordum, çünkü biliyordum ki aradıklarımı görecek ve hatırlayacak olan birileri varsa, onlardır. Sonunda elinde bezelye tanesi iriliğinde doğal altın taneleriyle dağlardan yeni inmiş bir adama denk geldim; onları duymuş, görmüş ve hatta tanımıştı. Zengin olmuşlar söylediğine göre, yerin dibinden altın çıkardıkları bir yerde yaşıyorlarmış.

Yabani bir yerdi, çok uzaklardaydı; ama zamanla dağların arasına saklanmış, insanların gün yüzü görmeden gece gündüz çalıştığı o kampı da buldum. Fakat henüz vakit gelmemişti. İnsanları dinledim. Uzaklara gitmişti –uzaklara gitmişlerdi– İngiltere'ye diyorlardı, paralı insanları bir araya getirerek şirketler kurmak istiyorlarmış. Yaşadıkları evi gördüm; eski saraylara benziyordu. Adamın Unga'ya nasıl davrandığını görmek için

geceleyin pencereden gizlice içeri girdim. Odadan odaya dolaştım ve ancak krallarla kraliçelerin böyle yaşayacağını düşündüm; her şey çok güzeldi. Zaten oradaki herkes adamın ona kraliçe gibi muamele ettiğini söyledi, ama çoğu Unga'nın hangi ırktan geldiği konusunda şaşkındı, çünkü onun damarlarında başka bir kan dolaşıyordu, Akatan kadınlarından farklıydı ve kimse onun gerçekte neyin nesi olduğunu bilmiyordu. Evet, o bir kraliçeydi; fakat ben de bir reistim, reis oğlu reistim ve onun için deri, tekne ve boncuk cinsinden muazzam bir başlık ödemiştim.

Bu kadar uzatmaya gerek var mı? Ben bir denizciydim, gemileri ve denizleri tanıyordum. Peşlerinden önce İngiltere'ye, sonra başka ülkelere gittim. Bazen ağızdan ağıza haklarında söylenenleri duydum, bazen gazetelerde haberlerini okudum, ama bir türlü yetişemedim, çünkü onların çok paraları varken ve hızla seyahat ederlerken ben parasızdım. Sonra üstlerine bir bela çöktü, bir duman halkasının dağılıp gitmesi gibi bütün servetleri ellerinden uçtu. O sıralar gazeteler hep bunun haberleriyle doluydu; ama sonra bir şey yazmaz oldular ve yerin dibinden yine altın çıkarabilecekleri yere döndüklerini anladım.

Şimdi parasız kalmış, dünyadan dışlanmışlardı ve ben de o çiftin peşinden kamp kamp gezdim, kuzeyde Kootenay denilen memlekette onların soğuk izlerine rastladım. Gelmişler ve kimine göre şu yana, öbürüne göre bu yana gitmişlerdi; Yukon'a gittiklerini söyleyenler de oldu. Önce bu tarafa, sonra şu tarafa doğru yola düştüm, hiç durmadan oradan oraya seyahat edip durdum, ta ki çok büyük olan dünyadan sonunda bezinceye kadar. Neyse, Kootenay'da kötü bir yol çıktı karşıma, uzun bir yoldu, yol arkadaşımsa belli ki açlık vurduğunda ölmeye yazgılı

bir Kuzeybatılıydı. Dağları aşıp kimsenin bilmediği bir yol bularak Yukon'a inmişti; vadesinin dolduğunu hissettiğinde bana altınla dolu olduğuna tanrıları adına yemin ettiği bir yerin haritasını ve sırrını verdi.

Ondan sonra bütün dünya kuzeye akın etmeye başladı. Ben yoksul bir adamdım, köpek sürücüsü olmak için sözleşme imzalayıp kendimi sattım. Gerisini biliyorsunuz. Onlara Dawson'da rastladım.

Unga beni tanımadı. Netice itibarıyla ben o zamanlar toy bir delikanlıydım, ama o muazzam bir hayat yaşamıştı ve kendisi için hesap edilemez bir başlık ödeyen birini tanıyacak zamanı yoktu.

Sonuç mu? Tazminatımı ödeyip beni sözleşmeden kurtardın. Ben de kendi usulümce hayatımı toparlamak üzere geri gittim, çünkü çok uzun zamandır beklemiş ve nihayet aradığım adamı bulmuştum, hiç acele etmeyecektim.

Dediğim gibi, yapacağımı kendi usulümce yapmak vardı aklımda, çünkü geriye dönüp bütün gördüklerime ve çektiklerime baktığımda sadece Rus denizlerinin kıyısındaki sonsuz ormanların soğuğunu ve açlığını hatırladım. Bildiğiniz gibi denizaslanının –onun ve Unga'nın– nice adamın gidip pek azının dönebildiği doğu yolculuğunda önlerine düştüm. Sahip olamadıkları altınla birlikte insanların kemikleriyle lanetlerinin yattığı yere götürdüm onları.

Yol uzun, kar yumuşaktı. Çok köpeğimiz vardı ve çok yiyorlardı; kızaklarımız bahara kadar yetecek yiyeceği taşıyamazdı. Nehirdeki buzlar çözülmeden önce geri dönmemiz gerekiyordu. Oraya buraya yiyecek zulaladık ki kızaklarımız hafiflesin ve dönüş yolculuğunda açlık çekmeyelim. McQuestion'da üç adam vardı, onlara yakın bir yere yiyecek zulaladıktan sonra güneyden dağları aşıp

gelmiş on-on iki kadar Pelly Yerlisinin av kampının olduğu Mayo civarında bir zulaya da yiyecek sakladık.

Bundan sonra doğuya yöneldiğimizde tek bir insan görmedik. Sadece uyuyan nehir, hareketsiz orman ve kuzeyin Beyaz Sessizliği vardı. Söylediğim gibi yol uzun, kar yumuşaktı. Bazen tüm gün boyunca çalışıp didinmemize rağmen on-on beş kilometreden fazla yol alamayıp geceleri ölü gibi uyuyorduk. Rüyalarında bir kez olsun benim Akatan'ın reisi Naass olduğum ve yanlışları düzeltmeye geldiğim akıllarına gelmedi.

Artık daha az miktarda yiyecek zulalıyorduk; karda açtığımız yolu kullanarak gece vakti geri dönmek ve sanki ayı sansarları yürütmüş gibi küçük izler bırakarak zulaları değiştirmek benim için fazla mesele değildi. Nehre düşülebilecek yerler de vardı etrafta, azgın suların buzları alttan yemeye başladığı yerler.

İşte böyle bir yerde benim sürdüğüm kızak buzu kırıp köpeklerle birlikte suya düştü. Ona ve Unga'ya göre sadece şanssızlıktı yaşadığımız, o kadar. Halbuki en çok yiyecek, en güçlü köpeklerin çektiği o kızaktaydı.

Ama denizaslanının yaşama azmi o kadar güçlüydü ki kahkahalarla güldü ve geriye kalan köpeklere o kadar az yiyecek verdi ki sonunda köpekleri teker teker koşumlarından çözüp birbirlerine yedirdik. Eve hafiflemiş olarak gideriz, yanımızda köpekler ya da kızaklar olmadan, bir zula yerinden diğerine gidip yemeğimizi yeriz dedi ve doğru olan da buydu, çünkü yiyeceğimiz çok azdı ve kalan son köpeğin öldüğü gece altının, kemiklerin ve lanetlerin bulunduğu yere vardık.

Büyük dağların ortasındaki bu yere ulaşmak için – harita doğruydu– dağa buzdan basamaklar oyduk. Önümüzdeki vadiyi aradık, ama vadi falan yoktu; kar

her yeri örtmüş, her şeyi düzleştirip büyük bir ovaya çevirmişti; etrafımız beyaz başlarını yıldızlara doğru dikmiş yüce dağlarla doluydu. Bu tuhaf ovanın ortasında, tam da vadiyi bulmamız gereken yerdeki topraklar ve karlar doğrudan aşağıya, dünyanın kalbine doğru çöktü.

Denizci olmasaydık o görüntü başımızı döndürürdü, ama biz insanı sersemleten kenarda durup aşağı inecek bir yol var mı diye baktık. Bir yerde, sadece bir yerde, duvarın bir kısmı çökmüş, şiddetli rüzgârda geminin güvertesi nasıl eğim kazanırsa o kadar dik bir yamaç oluşmuştu. Nasıl böyle olduğunu ben de anlamadım, ama olmuştu işte. Denizaslanı, 'Burası cehennemin ağzı,' dedi, 'aşağı inelim'. İndik.

Dibe ulaştığımızda bir kulübe bulduk, belli ki kalasları yukarıdan kesip aşağı atmış biri yapmıştı. Çok eski bir kulübeydi ve farklı zamanlarda içinde yalnız başına ölmüş adamlar vardı, huş ağacı kabuğu parçalarında onların son sözlerini ve lanetlerini okuduk.

Birisi iskorbitten gitmişti; ötekinin ortağı elindeki altınla birlikte son yemeğini çalıp sıvışmış, üçüncüsü beyaz suratlı bir boz ayının hışmına uğramış, dördüncüsü avlanmaya çalışırken açlıktan ölmüştü; bir an bile ayrılmak istemedikleri altınlarının yanı başında, biri bu şekilde, öbürü şu şekilde ölüp gitmişlerin listesi böylece uzayıp gidiyordu. Biriktirdikleri değersiz altınlarsa ancak rüyada görülebileceği gibi kulübenin zemininin rengini sarıya çevirmişti.

Ama kararlı biriydi ve berrak bir zihni vardı, buralara kadar getirdiğim adamın. 'Yiyecek bir şeyimiz kalmadı,' dedi, 'şimdi sadece bu altının nereden çıktığına, ne kadar olduğuna bakalım. Sonra gözümüze girip aklımızı

esir almasına fırsat vermeden hemen geri döneriz. Bu sayede daha fazla yiyecekle buraya tekrar gelir, hepsini alırız.' Böylece büyük damarı aradık, olması gerektiği gibi çukurun kayalık duvarında bulduk, ölçüp biçtik, yukarıdan ve aşağıdan işaretledik, üzerindeki hakkımızın göstergesi olarak kazıklarımızı çakıp etraftaki ağaçların bazı yerlerini alevle kararttık. Sonra da açlıktan dizlerimiz titrer, midemiz bulanırken, yüreklerimiz ağzımızda, o dimdik duvarı son kez tırmanıp dönüş yolculuğumuza başladık.

Sonlara doğru Unga'yı aramıza alıp sürükledik ve sık sık yere düştük, ama nihayet zulamıza vardık. O da nesi! Yiyecek bir şey yoktu. Başarılı bir hırsızlıktı; ayı sansarının yaptığını düşündü, bir solukta bütün sansarlara ve bütün tanrılara lanet okudu denizaslanı. Unga cesaretini yitirmemişti, gülümsedi, onun elini tuttu, ben kendime hâkim olabilmek için onlara sırtımı döndüm. 'Burada ateş yakıp sabaha kadar dinleneceğiz,' dedi Unga, 've ayakkabılarımızı yiyip güç kazanacağız.' Ayakkabılarımızın tepesini şerit şerit kestik ve çiğneyip yutulacak kadar yumuşasınlar diye gecenin yarısını onları kaynatmakla geçirdik. Sabahleyin şansımız ne olur diye konuştuk. Bir sonraki zulamız beş günlük mesafedeydi, ona ulaşmamız mümkün değildi. Avlayacak hayvan bulmamız gerekiyordu.

'Gidip avlanalım,' dedi denizaslanı.

'Evet,' dedim, 'gidip avlanalım.'

Unga'ya, ateşin başında kalıp gücünü koruması talimatını verdi. Ve çıktık; o avlanacak geyik arıyordu, ben de yerini değiştirdiğim zulayı. Fazla güç kazandığım belli olmasın diye az yedim. Akşam olunca kampa doğru gelirken sürekli yere yığılıyordu. Ben de büyük zafiyet çekiyormu-

şum gibi yapıyor, attığım her adım, sanki son adımımmış gibi kar ayakkabılarımla tökezleyip duruyordum. Yine ayakkabılarımızı yiyerek güç toplamaya çalıştık.

Ne büyük adamdı. Ruhu son ana dek vücudunu taşıdı, Unga dışında hiçbir şey için bir kere bile sızlanmadı. İkinci gün son anlarını kaçırmak istemediğim için onu takip ettim. Sık sık yatıp dinleniyordu. Gece neredeyse ölecekti ama sabahleyin mecalsiz haliyle küfürü basıp yine ava çıktı. Sarhoş gibiydi. Birçok kere mücadeleden vazgeçeceğini sandım, ama güçlülerin kuvveti vardı onda, devlerin ruhuna sahipti, bitip tükenmek bilmeyen o gün boyunca vücudunu taşımayı başardı. İki kar tavuğu vurdu ama yemedi. Ateşe bile ihtiyacı yoktu, hayat demekti o tavuklar, ama onun aklı Unga'daydı ve kampa doğru ilerlemeye başladı.

Artık yürüyemiyor, karın üstünde emekliyordu. Yanına gittim, gözlerinde ölümü gördüm. O an bile tavukları yemek için geç kalmış sayılmazdı. Tüfeğini bırakmış, kar tavuklarını köpekler gibi ağzında taşıyordu. Bense yanında dimdik yürüyordum. Bir dinlenme anında bana bakıp nasıl bu kadar güçlü olduğuma şaştı. Konuşamamasına, dudaklarını açıp kapatırken ses çıkaramamasına rağmen görebiliyordum bunu.

Dediğim gibi, büyük adamdı, yüreğim yumuşar gibi olunca hemen dönüp hayatıma baktım ve Rus denizlerinin kıyısındaki sonsuz ormanlarda yaşadığım açlığı ve soğuğu hatırladım. Ayrıca Unga benimdi, onun için hayvan postlarından, teknelerden ve boncuklardan oluşan hesap edilemez bir başlık ödemiştim.

Rutubetli denizin üstüne sis tabakası nasıl çökerse sessizliğin öylesine çöktüğü bembeyaz ormanı bu şekilde geçtik. Bütün her yeri, havayı, etrafımızı geçmişin haya-

letleri sarmıştı; Akatan'ın sarı kumsalları, kulübelere doğru birbiriyle yarışarak balıktan dönen *kayak*'lar, ormanın kenarındaki evler geliyordu gözlerimin önüne. Kendilerini reis yapan adamlar, damarlarımda kanlarını taşıdığım, kanlarını Unga'yla birleştirdiğim yasa koyucular oradaydı. Evet, Yaş-Noş da benimle birlikte yürüyordu, saçları ıslak kumlara bulanmıştı ve üstüne düştüğü zaman kırılan mızrağı hâlâ elindeydi. Artık vaktin geldiğini anladım, Unga'nın gözlerinde bana vaadini gördüm.

Dediğim gibi ormanın içinden geçiyorduk ki kamp ateşinin dumanı geldi burnumuza. Eğildim, tavuğu dişlerinin arasından çekip aldım.

Yan dönüp biraz dinlendi, gözlerinde artan bir hayretle eli ufak ufak kalçasındaki bıçağına doğru gitmeye başladı. Dibine kadar yaklaşıp yüzüne karşı gülerek bıçağı elinden aldım. O zaman bile anlamadı. Ben de bunun üzerine siyah şişelerden içirdim ve karın üzerinde bir yığın, bir eşya yığını oluşturdum ve düğün gecemde meydana gelen her şeyi yaşattım ona. Tek bir söz bile etmedim ama o anladı. Anladı ama yine de korkmadı. Dudaklarındaki pis sırıtış ve gözlerindeki soğuk öfke eşliğinde, bu yeni bilgiden yeni bir kuvvet devşirdi hatta. Kamp uzak değildi ama kar yoğundu; çok yavaş hareketlerle vücudunu kampa doğru sürükledi.

Bir ara hayli uzun süre yattığında, onu ters çevirdim ve gözlerinin ta içine baktım. O gözlerde bana bakan bazen kendisi, bazen ölümdü. Bıraktığımda binbir zorlukla sürüklenmeye tekrar başladı. Böyle böyle ateşin yakınına geldik. Unga anında yanında bitiverdi. Adamın dudakları oynadı ama sesi çıkmadı, Unga anlasın diye parmağıyla beni gösterdi. Sonra da karın içine yattı, kaldı. Şimdi bile orada, karın içindedir.

Kar tavuğunu pişirene kadar hiçbir şey söylemedim. Sonra Unga'ya, yıllardır duymadığı kendi diliyle seslendim. Şöyle bir doğruldu yerinden, gözlerini kocaman açtı, kim olduğumu, bu dili nereden öğrendiğimi sordu.

'Benim, Naass,' dedim.

'Sen misin?' dedi. 'Sen misin?' Bana bakmak için yanıma kadar süründü.

'Evet benim,' dedim, 'Naass. Akatan'ın reisi, soyunun son insanı, aynı senin gibi.'

Kahkahalarla güldü bana. O kadar şey gördüm, o kadar zor işler yaptım, böyle bir kahkaha çınlamamıştır kulaklarımda. Orada, o Beyaz Sessizlikte ölümle ve böyle kahkaha atan kadınla tek başına oturuyor olmak, ruhumu ürpertti.

Sayıklamaya başladığı düşüncesiyle, 'Hadi!' dedim. 'Gel, biraz ye ki hemen yola koyulalım. Akatan'a çok yolumuz var.'

Yüzünü adamın sarı yelesine gömmüş olan Unga, gök kubbe başımıza yıkılmışçasına katıla katıla gülüyordu. Önce beni görünce çok sevindiğini, eski zamanları anmak istediğini sandım ama öyle olsa böyle tuhaf davranmazdı.

'Hadi gel!' diye bağırıp elini sıkıca tuttum. 'Yolumuz uzun, önümüz karanlık. Acele etmemiz lazım!'

Doğrulup oturdu, o tuhaf halinden sıyrılarak 'Nereye?' diye sordu.

'Akatan'a,' diye cevapladım. Düşüncesinin bile yüzünü ışıtacağına emindim. Ama tersine, adam gibi oldu, dudaklarında pis bir sırıtış, soğuk bir öfke.

'Tabii, tabii,' dedi, 'seninle el ele verip Akatan'a gidelim, sen ve ben. Sonra da o pislik içindeki kulübelerde yaşayalım, balık yiyip balıkyağı içip yavrulayalım, hayatımız boyunca gurur kaynağımız olacak zürriyetimizi

meydana getirelim. Dünyayı unutup mutlu mutlu yaşayalım. Oh ne âlâ değil mi, çok çok âlâ. Gel hadi! Geç kalmayalım sakın. Hemen Akatan'a dönelim.'

Ellerini adamın sarı saçlarında gezdirdi, kötü kötü gülümsedi. Gözlerinde hiçbir vaat yoktu.

Sessizce oturmuş, bana bu kadar yabancı oluşuna şaşıyordum. Adamın onu benden alıp sürükleye sürükleye götürdüğü, onun da çığlık çığlığa adamın saçlarına, şu anda oynadığı ve bırakmak istemediği o saçlara yapıştığı o geceye gitti aklım. Sonra ona ödediğim başlık ve yıllardır onu nasıl beklediğim aklıma geldi; tuttuğum gibi öteki adamın yapmış olduğu gibi sürükledim. Aynı o gece yaptığı gibi mücadele etti, enikleri için savaşan bir dişi kedi gibi savaştı benimle. Adamla aramıza ateşi aldıktan sonra bıraktım; oturdu ve beni dinledi. Arada olup biten her şeyi anlattım, yabancı denizlerde başımdan geçenleri, yabancı memleketlerde bütün yaptıklarımı, bitmek tükenmek bilmez arayışlarımı, açlıkla geçen yıllarımı ve ilk andan itibaren aklımdan çıkmayan o vaadini. Evet, hepsini anlattım, yıllarca önce, henüz gençken o gece adamla benim aramda geçenleri bile. Anlattıkça gözlerinde o vaadin büyüdüğünü, söken bir şafak gibi büyüyüp yayıldığını gördüm. O gözlerde acıma okudum, bir kadının şefkatini gördüm; Unga'nın aşkına, kalbine ve ruhuna baktım. Sonra yine toy bir delikanlı oldum, çünkü o gözlerdeki bakış, kumsalda anasının evine doğru kahkahalar atarak koşan Unga'nın bakışıydı. O acımasız huzursuzluk gitmiş, açlık ve tükenmişlik beklemeye geçmişti.

Vakit gelmişti. Sinesinin çağrısını duyuyordum, başımı koynuna yaslayıp her şeyi unutacaktım. Kollarını açtı, ona yanaştım. Sonra, aniden, gözlerinde bir alev parıl-

tısıyla elini kalçama götürdü. Bir kere, iki kere sapladı bıçağı.

Beni karların üstüne atarken, 'Köpek!' diyerek aşağıladı. 'Domuz!' Sessizliği çatırdatana dek kahkahalarla güldü, sonra da ölüsünün başına döndü.

Dediğim gibi, bıçağı bir kere ve sonra ikinci defa saplamıştı, ama açlıktan o kadar mecalsiz kalmıştı ki beni öldürme niyetiyle yapmamıştı. Gerçi ben orada o vaziyette kalmaya, gözlerimi yumup hayatları benimkiyle çakışanlarla, beni bilinmeyen yollara çıkaranlarla beraber sonsuz uykuya dalmaya niyetliydim. Ama bir borcum vardı, ödemezsem ruhum huzur bulmayacaktı.

Yol uzun, soğuk feci, yiyecek azdı. Pelly'ler geyik avlayamamış, benim zulamı patlatmışlardı. Üç beyaz adam da öyle; ben oradan geçerken kulübelerinde yatıyorlardı, sıska ve ölüydüler. Sonrasını hatırlamıyorum. Kendimi burada buldum, yemek vardı, ateş vardı, çok ateş vardı."

Bitirirken sobaya yaklaştı, hatta kıskançlıkla üstüne eğildi. Lambanın gölgeleri, uzun bir süre duvarda nice trajediler oynadı.

"Peki Unga!" diye bağırdı Prince, hayalinde oluşan görüntüler hâlâ çok güçlüydü.

"Unga mı? Kesin o tavuğu yememiştir. Kollarını onun boynuna dolamış, yüzünü sarı saçlarına gömmüştür. Üşümesin diye ateşi ona yaklaştırdığımda adamın öteki tarafına geçti. O tarafa da bir ateş yaktım ama fazla yararı olmamıştır çünkü bir şey yememiştir. Aynı vaziyette hâlâ orada, karların içinde yatıyorlardır."

Malemute Kid, "Ya sen ne yapacaksın?" diye sordu.

"Bilmiyorum. Akatan küçücük bir yer. Oraya dönüp dünyanın bir ucunda yaşamaya pek niyetim yok. Orada ne yapılır ki? Polis Constantine'e gidebilirim. Kelepçeleri

takıverir. Bakarsın günün birinde bir de urgan geçirirler boynuma, güzel güzel uyurum. Ya da... yok, hayır, bilemiyorum ne yapacağımı."

"Ama Kid," diye diklenecek oldu Prince, "bunun adı cinayettir!"

Malemute Kid "Şşşt!" diye susturdu onu. "Aklımızın almayacağı bazı şeyler vardır. Adalet duygumuzu aşan şeyler. Bu işin doğrusunu yanlışını biz söyleyemeyiz, bizim yargımız burada işlemez."

Naass ateşe daha da yaklaştı. Büyük bir sessizlik oldu. Üç adamın da gözlerinin önünden nice resimler gelip geçiyordu.

ÇEVİRMENİN NOTLARI

1 Jack London'ın Kuzey Toprakları macerasını yaşadığı sırada tahtta olan İngiltere Kraliçesi Victoria (1837-1901).

2 18. ve 19. yüzyılda Kanada'nın iç bölgelerinde Yerlilerden kürk alıp bu kürkleri kanolarla imtiyaz sahibi şirketin, Kanada'nın doğusundaki ticaret merkezine taşıyan, bu iş için de şirketten ücret alan Fransız veya Fransız-Yerli melezi uzman kanocular. 17. yüzyılda bu işi yapan *courer du bois*'ların yerini aldılar. Bazısı kendi hesabına da çalışırdı. Hatta kendi kanolarını edinerek yanlarında *voyageur* çalıştıranlar da çıkardı. Yirmili yaşlarda bu işe başlar, güçleri yeter ve bir kazaya belaya uğramazlarsa altmışlarına kadar çalışırlardı. Kanada'nın nehir ve göl ağını kullanarak yaptıkları yolculuklarda kimi zaman kürklerini ve kanolarını bir sudan başka bir suya karadan taşımaları gerekirdi. Bu alanda efsane olan bir *voyageur*, yaklaşık kırk kiloluk yedi balyayı birden bir kilometre kadar taşımıştı. Yabani doğada fiziksel güç ve cesaret isteyen bir iş sürdüren, bazen yasadışı işlere bulaşan ve bunu sekiz-on adamdan oluşan bir kano takımıyla yapan *voyageur*'ler, efsane haline geldiler. Kendi kültürleri, şarkıları, deyişleri, hikâyeleri, hatta efsaneleri oluştu. Örneğin *voyaguer*'ler Şeytan'la anlaşarak normalde aylar sürmesi gereken bir yolculuk yerine altı saat içinde evlerine dönebilirlermiş. Ancak asla Tanrı'nın adını ağızlarına almamaları gerekirmiş, aksi takdirde ruhları o anda Şeytan'a geçermiş. 1880'li yıllarda Kanada topraklarında Atlantik ile Pasifik arasına demiryolu hattı kurulup işlemeye başlayınca artık yük taşımak için *voyageur*'lere daha az başvurulur oldu. Zaten avlayacak fazla kürk hayvanı da kalmamıştı. Kalan *voyageur*'lerin bir

kısmı hükümet hizmetine girdiler, bir kısmı altın arayıcılığına başladılar.

3 1881-85 yıllarında Sudan'daki Mehdi isyanı sırasında kuşatılan General Gordon'ı kurtarmak üzere Mısır'dan Nil Nehri üzerinden kayıklarla Hartum'a giden İngiliz kuvvetinin komutanı General Wolseley'nin birliği. Wolseley karadan gitmek yerine Nil'den kayıklarla gitmeye karar verince, daha önce Kanada'da görev yaptığı için oradan tanıdığı *voyageur*'lerin kanoculuk deneyiminden yararlanmayı düşündü. Kanada'dan gönüllüler istedi. Kanada, katılımın gönüllülük esasına göre olması ve ücretlerini İngilizlerin ödemesi şartıyla bu talebi kabul etti. 384 *voyageur* gönüllü olarak sefere katıldı. Yaklaşık altı bin kişilik kuvvet, Nil Nehri'nin zorlu çağlayanlarını aşmak için bazı noktalarda kayıkların karadan taşındığı ve birkaç kez Mehdi kuvvetleriyle çatışmaya girdiği sefer boyunca nehir üzerinden ilerledi. Ancak kuvvetin Hartum'a varmasından birkaç gün önce Sudanlılar şehri ele geçirmişlerdi. Gönüllülerin bir kısmı sefer henüz tamamlanmadan sözleşmesi dolunca, kalan kısmı da sefer bitince Kanada'ya geri döndü.

4 Ezelden beri bölgede yaşayan Yerli kavimlerle (First Nation) birlikte Kanada'nın Yerli halkları arasında kabul edilen Metislerin kahramanı, halen Kanada eyaleti olan Manitoba'yı kuran ve Kanada Konfederasyonu'na dahil edilmesini sağlayan isyanın lideri Louis David Riel (1844-1885). Kendisi de Metis'tir. Fransızca "melez" anlamına gelen Metis halkı, Kanada'nın doğu ve orta kısımlarının Fransa'nın hâkimiyeti altında olduğu dönemde, genellikle Yerli kadınlarla kürk ticareti için bölgede bulunan Fransız erkekler arasındaki evliliklerden doğan bireylerin oluşturduğu melez bir halk. Günümüzde Kanada nüfusunun yaklaşık yüzde 1.5'ini oluşturuyor. Kanada'nın ilk kurulduğu yıllarda Metis halkı, Kanada'nın diğer bölgelerindeki melezlerin aksine kendini tek bir etnik oluşum olarak ortaya koydu. Red River İsyanı ola-

rak adlandırılan isyanla 1869 yılında Louis Riel liderliğinde kendi hükümetlerini kuran Metisler, merkezle anlaşarak Manitoba Eyaleti olarak Kanada Konfederasyonu'na dahil oldu. Ancak isyan sırasında Kanadalı bir yetkiliyi idam ettiren Riel affedilmeyince ABD'ye kaçtı. Çıkarlarının Kanada hükümeti tarafından yeterince korunmadığını düşünen Metis halkı, 1884 yılında hükümetle görüşmelerde bulunması için Riel'i tekrar yanına davet etti. Ancak Riel silahlı isyan başlattı. Kuzeybatı İsyanı adı verilen bu isyan, yenilgiyle sonuçlandı. Bu isyan sırasında üç ay süren bir geçici hükümetin başına geçen Riel yakalandı ve idam edildi. Yerli halkların eşitliğine inanan, beyazların tahakkümüne karşı çıkanların gözünde Riel, kahraman isyancıdır.

5 Doğu Kanada'nın Yeni Fransa adıyla Fransa egemenliğinde olduğu dönemde Yerlilerle kürk ticareti başta olmak üzere her türlü ticaret yapmak için yabani topraklara, ormanlara giden Fransız tüccarlar. Fransızca "ormanda koşanlar" anlamına gelen adları da buradan geliyor. Fiziksel güç isteyen maceralı bir iş yaptıkları, bilinmeyen yerlere gidip Yerlilerle tanıştıkları, hatta onların giysilerini ve doğada hayatta kalma yöntemlerini kullandıkları için efsane haline geldiler. Yaptıkları ticaret daha sonra belli bir şirkete imtiyaz olarak verilince, 18. yüzyılda yavaş yavaş yerlerini bu şirketle bağlantılı çalışan *voyageur*'lere bıraktılar.

6 Fransızca "yanmış, kararmış odun". Yerli-beyaz melezlerini ifade etmek için söylenir. Kullanıldığı bağlama göre Metis halkını da ifade eder.

7 Shakespeare'in *Venedik Taciri* oyununun kahramanı olan cimri Yahudi tefeci.

8 Bölgeyi bilmeyenler için zor bir cümle. Posta getirilip götürülen yolun bir ucunda Pasifik kıyısında bulunan ve adı Salt Water (Tuzlu Su) olan bir kasaba var. Öteki ucundaysa binlerce kilometrelik zorlu yollar sonucunda ulaşılan Dawson. Adamlar kulübeden ayrıldıktan sonra Dawson'a varmış,

sonra da hiç ara vermeden tekrar Salt Water'a doğru yola çıkıp yine buraya gelmiş ve bunu sadece bir hafta içinde yapmışlar.

9 Avrupalıların Amerika kıtasını fethi dönemine dayanan bir efsane. O topraklarda bol altın bulunduğuna, hatta bütün vücudunu altınla kaplayan kralı tarafından yönetilen bir altın ülkesi olduğuna inanan Avrupalılar, bu hayali ülkeye *el dorado* (İsp. altın, altın kaplı) adını koydular. Sonraki yüzyıllar boyunca hızla servete kavuşulan yerlere, tabii bu arada altın madenlerine bu isim çokça verildi. Klondike civarında altın bulunan derelerin biri bu isimle ödüllendirildi ve orada maden sahibi olan kişiler, hem geçmişteki "altın kral"ı çağrıştıracak, hem de elde edeceği zenginliği ortaya koyacak şekilde Eldorado kralı lakabını kazandı.

10 Homeros'a ait MÖ 8. yüzyıl destanı *Odysseia*'nın kahramanı. Troya'ya saldıran Akha ordusundaki kral ve komutanlardan biri. Şehrin yıkılmasına yardım ettikten sonra kralı olduğu İthaka'ya dönmek için on yıl süren maceralı bir yolculuk yapar. Başına nice belalar gelir, aşklar yaşar, ölümlerden kurtulur, yol arkadaşlarını kaybeder ama dayanıklılığı, gücü, cesareti, aklı ve tanrıların yardımıyla sonunda evine döner. Homeros'un bu büyük eserinden hareketle başından çok şey geçtiği için insanı dönüştüren, uzun ve maceralı yolculuklara, Batı yazınında "odyssey" denir.

11 ABD'nin Colorado eyaletinde, yakınında bulunan zengin altın damarı nedeniyle 1890 yılında büyük bir "altına hücum" yaşanan köy. Bin küsur kişilik köyün nüfusu birkaç yıl içinde on binin üstüne çıktı.

12 İspanyolcada şans, güzel hava ve sakin denizle birlikte olağanüstü zenginlikteki altın ve gümüş madenini ifade eden bu sözcük, farklı zaman ve mekânlarda altın bulunan madenlere isim olarak konulurdu. Klondike'ta da altın bulunan bir dereye bu isim verildi.

13 Yunan mitolojisine göre tanrı Zeus, insanlara kızar ve ateşi onlardan esirger. Titan Prometheus ise tanrılar katından ateş çalarak insanlara verir. Bu nedenle de Zeus tarafından Kafkas Dağları'nda bir kayaya zincirlenir. Cezası, bir kartalın her sabah gelip karaciğerini yemesi, akşam da karaciğerinin yeniden büyümesidir. Kartal ertesi sabah yine gelip yine ciğerini yiyecek ve bu böyle devam edecektir.

14 Alaska'daki Eskimo kökenli tüm kabilelerde kullanılan, hafif ahşap iskelet üzerine denizaslanı derisi geçirilmiş kayık. Tipik olarak sekiz-dokuz metre boyunda, en geniş yerinde 1.5 metre genişliğinde olurdu. Yirmi kişiye kadar insan ve birkaç ton yük taşıyabildiği bilinir. Yük ve yolcu taşımacılığı ile balina avcılığında kullanılırdı. Erkekler balina avı dışında daha çok tek kişilik küçük tekneleri, kadınlar da aile işleri için *umiyak*'ları kullanırlardı. Bu yüzden "kız kayığı" dendiği de olurdu. Bazı *umiyak*'larda yelken de kullanılırdı.

15 Aslında Aleut adalarından biri olan Akutan. Chignik, Aleut adalarına doğru uzanan yarımadadaki bir yerleşimdir. Kodalak'ın yeriyse tespit edilemedi. Muhtemelen bu adalara yakın bir yerde bulunan ve Jack London'ın Alaska'da bulunduğu dönemde bahsi geçen bir yerleşimdi.

16 Alaska'nın kuzey, batı ve güneybatı kıyılarında yaşayan Eskimo kökenli İnupiag, Yupik, Supik/Alutik ve Unangan/Aleut kabilelerinin tek veya iki kişilik hız ve av teknesi. Bu dört kabilenin arasında bu teknelerin genel ismi *kayak*'tır. Öyküde geçen Aleut adalarından Akatan (Akutan) adasında yaşayan Unangan kabilesi, diğerlerinden küçük farklar taşıyan kendi *kayak*'larına *ikyak* derdi. Ağaç veya balina kemiklerinden yapılan iskelet, ideal olarak tüyleri tıraşlanarak temizlenmiş iki yaşındaki fok derisiyle kaplanırdı. *Kayak*'ın üstü (günümüzde spor amacıyla kullanılan kanolara benzer şekilde) tam kapatılır, sadece bir ya da iki kişi için birer oturma deliği açılırdı. Uzunluğu dört-altı metreden başlardı. Ağırlığı otuz kilodan

fazla olmamasına karşın esnek ve sağlam yapısı sayesinde yüz kilo yük taşıyabilirdi. Hava şartlarının çetin, denizin son derece fırtınalı ve dalgalı olduğu bir coğrafyada, hafif ve esnek yapısı sayesinde ve tabii ki kullanıcının da ustalığıyla son derece zarif bir şekilde denizin üstünde hızla süzülür, fok ve denizaslanı avında kullanılır, ailenin, özellikle de erkeklerin en değerli eşyalarından biri sayılırdı. Günümüzde geleneklerini yaşatmak isteyen kabilelerin ve meraklılarının dışında yapım ve kullanımı son derece azdır.

17 Alaska ve Kanada'da yaşayan Yerli kabilelerinin en önemli şenliği ve şöleni. İyi bir av, mevsim dönüşü gibi genel durumlarda ve düğün, doğum gibi aileye özel hallerde yapılan bu şölene herkes davetlidir. Yenilip içildikten sonra katılanlara o günü hatırlatacak hediyeler verilerek yolcu edilir.

18 Filipinler'e özgü bir bitki olan abakanın sapından elde edilen liflerle yapılan ip. Sağlamlığı, esnekliği ve suya dayanıklılığı nedeniyle denizcilikte yaygın olarak kullanılır.

19 Aleut adalarında Unimak ismini taşıyan bir ada var. Metinde Kadiak olarak geçen Kodiak ile Atognak olarak geçen Afognak ise, Aleut adalarının kuzeydoğusunda bulunan iki adadır.

20 Kızılderili lisanıyla Alaska-Yukon bölgesinde yaşayan beyazların dilinin karışımı olan Çinuk dilinde Yerlilerin erkeklerine verilen isim. Belli bir kabileyi ifade etmeyen, genel bir isimlendirme. Aşağılayıcı bir terim olarak da kullanıldığı olurdu.

21 Pribilof adaları denilen St. George ve St. Paul adaları ve etraflarındaki küçük kayalıklar, fokların yeni doğmuş yavrularını büyütme alanıdır. Burası 1700'lerin ortalarından itibaren postlarını elde etmek için vahşice öldürülen milyonlarca fok üzerine kurulu bir ticaretin merkezi oldu. Adalar Rusya'ya aitken bir Rus şirkete verilmiş olan fok avlama imtiyazı, 1867 yılında ABD'nin Alaska'yı Ruslardan satın alması üzerine Amerikalı bir şirkete geçti. Tabii imtiyaz sahibi şirket ve ada-

ların sahibi devlet, korsan avcıları bölgede istemiyordu. 1911 yılında ABD, Rusya, Kanada ve Japonya'nın imzaladığı bir anlaşmayla bölgede fok avı sınırlandırıldı, 1966 yılında ise Yerli Aleut halkı dışında tamamen yasaklandı.

22 1868 yılında Tokyo ismini alan körfez ve şehir.

23 Resmi izinle fuhuş yapılan Tokyo yakınlarındaki bir kasaba, Tokyo'nun "kırmızı ışık" bölgesi.

24 Kamçatka yarımadasının doğusunda bulunan Rus toprağı Komodor adalarının küçüğü olan Medny adası.

Modern Klasikler Dizisi - 111

Jack London'ın 1900 yılında yayımladığı *Kurdun Oğlu* adlı derlemenin içinde yer alan *Bir Kuzey Macerası*, Homeros'un *Odysseia* destanını andıran, zorlu engellerle dolu, çetin ve "dönüştürücü" bir yolculuğun hikâyesidir. Aleut adalarındaki Akatan'da yaşayan kabile reisi Naass, evlendiği gün karısı Unga'yı denizden çıkıp gelen sarı saçlı beyaz bir adama kaptırır. İki metreyi aşan boyuyla bir devi andıran, "tanrıların dünyanın ilk dönemlerindeki erkekleri örnek alarak kalıba döktükleri" bu adam, Unga'yı sırtına vurduğu gibi gemisine atlayıp oradan uzaklaşmıştır.

Naass intikamını almak üzere azılı düşmanının peşinden yollara düşer. Dünyayı dolaşıp bilgi ve görgüsünü artıracağı, macera dolu yıllar beklemektedir onu...

JACK LONDON (1876-1916): Asıl adı John Griffith Chaney olan Jack London, San Francisco'da doğdu. Çocukluğunu anne ve baba sevgisinden mahrum geçirdi. Babası tarafından terk edildikten sonra, California'daki Oakland'da, annesinin ve London soyadını aldığı üvey babasının yanında yetişti. On dört yaşında okulu bırakarak serüven dolu bir hayata başladı. On dokuz yaşına geldiğinde, dört yıllık ortaöğrenimini bir yılda tamamlayarak California Üniversitesi'ne girdi. Ancak öğrenimini yine yarım bıraktı. İlk kitabı *Son of the Wolf* (1900; Kurdun Oğlu) geniş bir okur kitlesine ulaştı. Ona kalıcı bir ün sağlayan yapıtı ise *The Call of the Wild* (1903; *Vahşetin Çağrısı*) oldu. Diğer önemli yapıtları arasında *White Fang* (1906; *Beyaz Diş*) ve *Iron Heel* (1907; *Demir Ökçe*) sayılabilir. En kalıcı yapıtlarından biri olarak kabul edilen *Martin Eden*'ın (1909) yanı sıra iki otobiyografik romanı daha vardır: *The Road* (1907; Yol) ve *John Barleycorn* (1913). Kitapları yabancı dillere en çok çevrilmiş Amerikalı yazarlardan biri olan London, 1916'da ardında çok sayıda eser bırakarak hayata gözlerini yumdu.

9 786052 953433

Bütün Eserleri - 7

7 TL